

Új Hajtás

A KÁRPÁTALJAI RÓMAI KATOLIKUS EGYHÁZ LAPJA

1999. IV. évfolyam, 6. szám

Ha szeretsz, időt kell szentelned annak, akit szeretsz.

M. Quist

A tartalomból:

Jézus megismerése saját szívéen keresztül	2.o.
Don Bosco Lembergben	4.o.
Imaoldal	5.o.
Gyémántmise Szolyván	6.o.
Igeliturgikus útmutató „Betlehemi csillagok”	8.o., 9.o.
A katolikus egyház 1000 éve a Kárpát-medencében	10.o.
Magyar Schönstatt Családok	12.o.
A világegyház hírei	14.o.
Kárpátaljai hírek	15.o.
Kulcs	16.o.
Helyzetjelentés Kárpátalja római katolikus egyházze-nei életéről	18.o.
A misére a családban készü-lünk fel	20.o.
Szent Kinga	22.o.
Meseoldal	24.o.
A szünidőben	25.o.
Bibliai játék	25.o.
Keresztretjvény	26.o.
Raffaello madonnái (I.)	27.o.

Új Hajtás

A Kárpátaljai Római Katolikus Egyház lapja

Szerkesztőbizottság:

Majnek Antal (elnök), Németh Imre, Popovicsné Palójtay Márta, Riskó Marianna (szerkesztők), Tegze József (főszerkesztő)

Tördelőszerkesztő: Popovics Pál

Olvasószerkesztő: Barkáts Alice

A szerkesztőség címe:

295400, Munkács, Mira u. 15.

Készült:

az Ugocsa Print nyomdájában,
Nagyszőlősen.

JÉZUS MEGISMERÉSE SAJÁT SZÍVÉN KERESZTÜL (2.)

B) A Jézus Szíve tisztelet az egyház történelmében

Itt elsősorban a legújabb pápára, II. János Pálra szeretnénk hivatkozni, aki 1986. október 5-én apostoli körútján Paray-le-Monialban, a Jézus Szíve kinyilatkoztatások színhelyén a következőket mondta: „A Jézus Szíve tiszteletnek lényeges elemei az Egyház lelkiségéhez tartoztak mindig, egész történelmén keresztül.”

Aztán szeretnénk hivatkozni Stuart Janett atyának, a Jézus Szívéről nevezett rend generálisának gondolatára: „A Jézus Szíve tiszteletnek sokféle formája van: minden hozzátartozik, ami szeretetválasz az Istenember szeretetére.”

Ha pedig ez így van, akkor azt kell mondanunk, hogy az ősegyház legelső Jézus Szíve tisztelője maga Szt. János apostol, aki Jézus Szíve iránt érzett szeretetének első öntudatlan jelét akkor adta, amikor az utolsó vacsorán, saját bevallása szerint (Jn 21.20), Jézus keblére, vagyis Jézus Szívére hajtotta fejét, majd érett fővel megfogalmazta az egész kinyilatkoztatás legnagyobb üzenetét: „Isten maga a Szeretet” (1 Jn 4,16), és erre az üzenetre mindjárt ő maga adta a legelső választ: „Mi pedig hittünk a szeretetnek (uo.)”

Aztán az ősegyház másik nagy Jézus Szíve tisztelőjének kell tartanunk Szt. Pál apostolt, akit Jézus szeretete annyira eltöltött, hogy miatta „szemétnek” tekintette az ókori görög kultúra minden kincsét, fényét, ragyogását (Fil 3,8), aztán ez a szeretet sem éjjel, sem nappal nem hagyott neki nyugtot: „Krisztus szeretete állandóan űz bennünket”, vallja be korinthusi híveinek (2Kor 5,14). És ez a szeretet annyira átalakította egész egyéniségét, hogy nem habozik kijelenteni: „Élek én, de már nem én élek, hanem Krisztus él bennem (Gal 2,20).” Ennek a

Krisztus szeretetével ennyire egybeforrott apostolnak szívét több száz év múlva Aranyszájú Szt. János, Szt. Pálnak azzal a kijelentésével kapcsolatban: „Kövessetek engem, ahogy én Krisztus köve vagyok! (1 Kor 4,16)”, elég bátor volt így jellemezni: „Kövessétek Pál szívét, mert Pál szíve Krisztus Szíve.”

Az apostolok után a nagy egyházatyák kora következett. Origenész, Szt. Efrém, Szt. Athanáz, Szt. Ágoston, Szt. Ambrus, Aranyszájú Szt. János – hogy csak a legnagyobbakat említsük – nem fogynak ki a Megváltónak az átvert Szíve által jelképezett szeretetének magasztalásából.

A középkor nagy misztikus szentjei: Nagy Szt. Adalbert, Szt. Bernát, Szt. Gertrúd tűnnek ki a Jézus Szíve tiszteletében.

Aztán a XVI. században, még Alacoque Szt. Margit megjelenése előtt, különös módon még a jezsuita rendben is találunk egy kiváló Jézus Szíve tisztelőt, Canisius Szt. Pétert, akinek Jézus szentséges Szíve a római Szt. Péter-bazilikában tárja föl magát, mielőtt az nagy apostoli küldetésére indulna.

A XVII. században először Eudes Szt. János jelenik meg, aki külön társaságot alapít Jézus és Mária Szívének együttes tiszteletére. És végül megjelenik Alacoque Szt. Margit. Eltekintve attól, hogy az ő megjelenése és az általa nyert kinyilatkoztatások új lendületet és színezetet adnak a Jézus Szíve tiszteletnek, elsősorban mégis azt köszönhetjük neki, hogy a Jézus Szíve tisztelet az ő hatására lépett ki a misztikus szentek lelkivilágából, a kolostorok falai közül, és elindult, hogy az egész Egyházat, a hívő tömegeket is meghódítsa.

A XIX. század nevezetes eseménye, hogy IX. Pius pápa 1856-ban az egész Világegyház számára kö-

telező ünnepként rendeli el Jézus Szíve ünnepét. Ettől kezdve nincs római pápa, aki hatékony szavakkal ne buzdítaná a lelkipásztorokat és a hívő tömegeket a Jézus Szíve tiszteletre.

De hát van még egy fontos érünk a Jézus Szíve tisztelet örök korszerűsége mellett.

C) A JÉZUS SZÍVE TISZTELET ÉS A KERESZTÉNYSÉG LÉNYEGE

Sosem válhat korszerűtlenné, sőt kell, hogy mindig időszzerű legyen az a vallási gyakorlat, amely magának a vallásnak lényegével függ össze.

A modern időkben sokan azért akarják figyelmen kívül hagyni a Jézus Szíve tiszteletet, mert az a véleményük, hogy a mai rohanó világban az emberek többsége nem ér rá, hogy különböző ájtatosságok terhet vegye magára, hanem örül annak, ha ezer és ezer mindennapi gondjába és tegyük hozzá: ezer és ezer mindennapi szórakozása, a rádió, TV, kirándulások, színház, mozi stb. mellett legalább a lényeges vallási kötelezettségeinek eleget tud tenni.

Nos, ami a lényegét illeti, elmondhatjuk, hogy éppen a Jézus Szíve tisztelet az, ami a lényeghez vezet és a lényegre nevel bennünket. XI. Pius pápa félreérthetetlen szavakkal mutat rá erre a lényegszzerű ájtatosságra a *Misserentissimus Redemptor* kezdetű pápai körlevélben:

„Jézus Szívében találjuk meg a vallás egész lényegét, a tökéletességre vezérő elvet, amely az Úr Krisztus alapos megismerésére gyorsan elvezeti az elméket, az Úrnak nagyobb szeretetére és tökéletesebb utánzására hathatósan indítja a lelkeket.”

Ha ez így van, akkor most nézzük meg közelebbről, hogy mik a leglényegesebb elemei és tulajdonságai a kereszténységnek, és hogyan jutnak ezek kifejezésre a Jézus Szíve tiszteletben.

1. Jézus Szíve és a megtestesülés vallása

A kereszténység elsősorban és legfőképpen a megtestesülés titkán

alapuló vallás. Középpontjában Jézus Krisztus Személye áll, aki Isten és ember egy személyben. Ha a kereszténységből elveszük és tagadjuk a megtestesülés titkát, megszűnik kereszténységnek lenni. Akkor beszélhetünk Jézusról, mint az emberi történelem egyik legnagyobb alakjáról, beszélhetünk róla, mint „szupersztárról”, de nem beszélhetünk róla, mint a világ Üdvözítőjéről és Megváltójáról.

Keresztény hitünk legalapvetőbb dogmája – mondhatjuk így is: ezen áll vagy bukik az egész kereszténység –, hogy a második isteni Személy az ún. *Unio Hypostatica* révén örökre és elválaszthatatlanul eggyé lett. Aki ezt tagadja, a kereszténység lényegét tagadja, mint a nyugati körökben oly népszerű tübingiai professzor, Hans Küng, aki Jézus személyét egyszerű próféta rangjára degradálta, és ezért semmi csodáltnivaló nincs benne, hogy az iszlám fővezérrel, Khomeinivel kötött baráti kapcsolatot.

A Jézus Szíve tisztelet azonban nem tűr mellébeszélést. Az Egyház hivatalos imájában, a Jézus Szíve litániában, kristálytisztán jut kifejezésre Jézusnak mind emberi, mind pedig isteni természete. Jézus Szíve valódi emberi szív, mert emberi módon születik, formálódik: „a Szűzanya méhében a Szentlélektől alkotott Szív”, emberi módon „lándzsával átdöfött Szívként” hal meg a keresztén. Jézus Szíve Istennek a Szíve, mert az „örök Atya Fiának Szíve”, „az Isten Igéjével lényegileg egyesített Szív”, „akiben az istenség egész teljessége lakozik.”

2. Jézus Szíve és a szeretet vallása

A kereszténység továbbá lényegénél fogva a szeretet vallása, vagyis a megváltás eszméjét hirdető vallás. Ismét XI. Pius pápát idézhetjük: „A közös engesztelésnek kötelességét az emberek kezdettől fogva elismerték és természetes hajlamból kifolyólag Istent nyilvános áldozatokkal engesztelték. De teremtett erő a bűnök kiengesztelésére nem lett volna elégséges, ha az emberi természet

megváltására az Isten Fia nem vállalkozott volna (*Misserentissimum Redemptor*).” Isten Fiának ez a világméretű jóvátételi vállalkozása Jézus Szívében áll elénk megrendítő nagyságában. Jézus Szíve „a vétkeinkért engesztelő áldozat”, „a gyalázatokkal tetézett Szív”, „gonoszágainkért megtört Szív.”

És mindebből következik, ha ez a Szív viszonszeretetre vár, azt is kell tudnunk, hogy ennek a viszonszeretetnek engesztelő viszonszeretetnek kell lennie, „amely kiegészíti azt, ami híja van Krisztus szenvedésének, Testének, az Egyháznak javára (Kol 1,24).” Méltán mondja tehát XI. Pius pápa az előbb idézett körlevelében a Jézus Szíve tiszteletéről: „Az engesztelés és jóvátétel szelleme mindig is egyik legfőbb eleme volt az Úr szentséges Szíve tiszteletének, és semmi sem egyezik jobban ennek eredetével és természetével.”

Összegezzük tehát és vonjuk le a konklúziót!

Ha igazak Jézus szavai: „Ég és föld elmúlik, de az én szavaim nem múlnak el soha (Mt 24,35)”, ha igazak Szt. Pál szavai: „Jézus Krisztus ugyanaz tegnap, ma és mindörökké (Zsid 13,8)”, – akkor azt is elmondhatjuk:

„Jézus Szíve és az iránta köteles hódolatunk ugyanaz tegnap, ma és mindörökké!”

És ha ez az ájtatosság végigkísérte a kétezer éves Egyház történelmét, akkor bizonyosra vehetjük, hogy – a Jézus Szíve tisztelettel nem rokonszenvezők minden várakozása ellenére is – további történelmi útján is végig fogja kísérni.

Hallgassunk tehát a nagy pápák buzdítására, és kövessük a nagy Jézus Szíve tisztelő példáját. Kövessük Szt. János és Szt. Pál apostoloknak és az utána következő többieknek példáját, hogy mi is elmondhassuk magunkról:

„Élek én, de már nem én élek, hanem Krisztus él bennem.”

„Szív dobog bennem, de már nem az én szívem, hanem Jézus Krisztus Szíve dobog bennem.”

T. Bálint József S.J.

Jelen lenni és befogadni: Don Bosco Lembergben

Végre megkapta a hivatalos jogi elismerést az ukrán nővérek (előttünk többnyire Lembergként ismeretes) szerzetesháza. Az erről szóló papír négy fáradtságos év gyümölcse, tele konzultációkkal a bürokrácia útvesztőiben. E dokumentum az ukrán görög katolikus egyházhoz tartozó jogát is megadja a háznak.

Segítő Szűz Mária Leányai 1992-ben érkeztek a városba. Hárman jöttek, mind fiatalok. Lelkesen és boldogan érkeztek, de egy háborúra emlékeztető tájkép fogadta őket.

„A szalézi ház romokban állt, mint sok más lakás, az emberek szomorúak és reményvesztettek voltak. Azt kérdezték tőlünk, mi nek jöttünk mi ide?” – emlékezik Emília Temcsuk nővér.

Ők azonban rögtön munkához láttak. Lakásunkban, egy régi ház első emeletén először spanyolt kezdtek tanítani fiataloknak, meg némi hitant. Oratóriumi foglalkozásokat ott tartottak, ahol

épp tudtak. Most a kis lakás tele van emberekkel. Senki nem törődik vele, hogy becsukja az ajtót. A fiatalok – főleg ők – tudják, hogy bármikor bejöhetnek beszélgetni, hallgatni, imádkozni. Van itt egy kis kápolna is. A nagyobb teremben pedig értékes munka folyik: animátorképzés, a liturgia szervezése, az órák előkészítése stb. Három éve kezdték az animátorképzést, és mára már 40 fiatal jár a kurzusra, és segít a nővéreknek munkájukban.

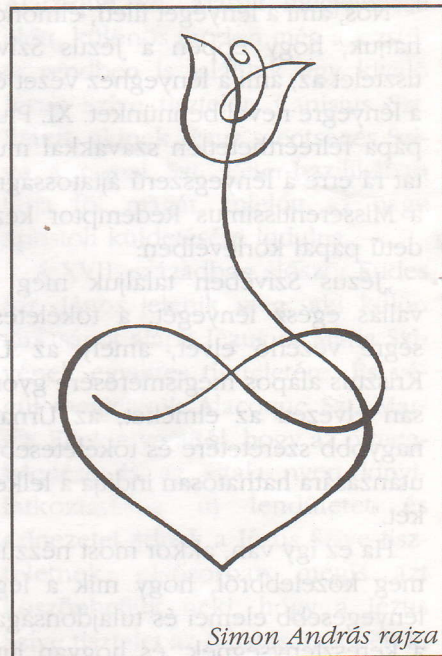
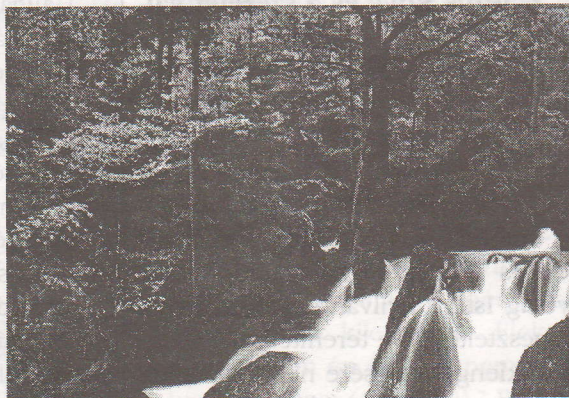
Hármuk közül ketten az állami iskolákban is tanítanak. Az általános iskolában, a középiskolában és az egyetemen is. „A megelőző módszer – mondja Mária nővér – segített nekünk, hogy egy másféle, az itt megszokottól eltérő látásmódot mutassunk be a nevelés terén. Itt a pedagógiai munkában nem a növendék volt a legfontosabb, hanem az ellenőrző bizottság. Érdekes megfigyelni, hogyan változnak meg a szülők és tanárok, amikor megismerik Don Bosco életét és gondolatait.”

*Ne félj, mert megváltottalak!
Neveden szólítottalak, az enyém vagy.
Ha átkelsz a vizeken, én veled vagyok,
és ha a folyókon,
azok nem borítanak el;
ha tűzben jársz, nem égsz meg,
és a láng nem perzsel meg téged.
Mert én vagyok az Úr, a te Istened.
/Iz 43, 1-3/*

Istenem

Színed előtt
kívánok
egyszerűen,
csendben,
hallgatagon,
teljes szívemből,
teljes lelkemből,
minden erőmből
jelen lenni.

Simon András rajza

Az imádság nem kérelem –
az imádság a lélek vágyódása.

/Mahatma Gandhi/

***Inkább szívünket helyezzük imánkba anélkül,
hogy szavakat keresnénk,
minthogy kellő szavakat keresünk
és szív nélkül imádkozunk.***

/Mahatma Gandhi/

Boríts be csöndeddel

*Tedd csöndessé az imámat, Uram.
Végy fel csönded isteni gazdagságába,
abba a teljességbe,
amelyben megnyugszik a lelkem.*

*Távolíts el belőlem mindent,
ami nem Tőled származik,
amely nem a Te tiszta,
áttetsző, irgalmas jelenléted.*

*Csitítsd el vágyaimat, képzelgéseimet,
szorongásaimat,
Indulataimat és szenvedélyeimet.
Borítsd be csöndeddel
bosszúvágyaimat és panaszaimat.*

*Járd át csöndeddel
türelmetlen természetemet,
ne legyek hangoskodó és önző
se szavaimban, se tetteimben.*

*Borítsd be csöndeddel
imádságomat is,
hogy tiszta vágyakozássá egyszerűsödjék,
amely egyedül reád tekint.*

*Szálljon le csönded
lényem legmélyére,
és váljék hatékonyá,
hogy fölemeljen hozzád szeretetben.
Amen.*

Vigasztaló Szentlélek!

Szállj le hatalmas erőddel szívem rejtekébe!
Örvendeztesd meg egy villanással az elhanyagolt
szentély sötét odúit. Az életút porától belepett
és lelki szárazságtól megviselt szívemet
öntözd meg harmatod bőségével.
Jöjj már! Jöjj!

Te kegyes vigasztalója vagy szomorkodóknak.
Védelmesője vagy a kiszolgáltatottnak.
Segítő erőforrás vagy a gyöngé számára.
Megtisztító fürdő vagy azok számára,
akik bemocskolódtak.
Fölemeled azokat, akik elestek.
Add, hogy szeresselek, őrizz,
hogy el ne veszítselek.

Szent Ágoston

GYÉMÁNTMISE SZOLYVÁN

„Ritka alkalom. Elég kevesen éltek meg a papok közül ezt a jubileumot. Heveli Antalt még Dr. Scheffer János nevezte ki Szlatinára 1944. szeptember 2-án. Akkor Kárpátalja még a Szatmári Egyházmegye szer-

ves része volt. Ő azóta, sok megpróbáltatás közepette, helytállással végezte lélekmentő munkáját...“ – mondta a szatmári püspök, Reiser Pál Szolyván, Heveli Antal kánonok gyémántmiséjén.

Majnek Antal püspök, Kárpátalja ordináriusa a Szentatya apostoli áldását dokumentáló díszokmányt adta át, s méltatta az ünnepelelt áldásos munkásságát.

A jubileumi eseményen jelen volt: Szemedi görög katolikus püspök képviselőjében az ungvári plébános, aki Szemedi János kitüntető oklevelét hozta; a helybéli görög katolikus plébános; ft. Jager Károly Mezőkövesdről; ft. Dióssi Kornél Debrecenből, egy szlovák pap és a munkácsi plébános, Schönberger Ferenc.

Sok egyházközségből hívek sokadalma vett részt az ünnepségen. A szentmise végén gyönyörű látvány volt, ahogy a hívek hosszú sorban,

virágcsokrokkal köszönteni jöttek szeretett lelki atyjukat.

Az öreg plébános úr igen meghatódott.

Heveli Antal 1916. augusztus 16-án született Káplonyban. Szatmáron filozófiát tanult 1933-tól 1935-ig. Teológiai tanulmányait Nagyváradon folytatta 1935-től 1939-ig. A szatmári székesegyházban szentelték pappá 1939. június 25-én. A szentelő püspök Fidler István, Szatmár-Nagyvárad (egyesített) Egyházmegye püspöke volt.

Dr. Strubinger Johann pápai prelátus, Münchenben a Caritas igazgatója, bejött Szatmárra, s megakadt a szeme Heveli nevén: „Ez

az én gyermekem lesz, s a tanítási költségeit én fogom fedezni mindvégig.“ Állta a szavát.

Levelezésben álltak egészen addig, amíg az a „nácik“ elől el nem menekült Buenos Aires-be, ahol teológiai tanár lett. (Mint papnövendék, utoljára 1933 nyarán találkozott vele. Tanulmányi útra vitték őt a kispapokkal Németországba.)

Felszentelés után Seibel István irodaigazgató megkérdezte az újmisést Antalt, elmenne-e valahová helyettesíteni. Igen! De úgy, hogy ott is marad káplánnak.

Erdődre nevezték ki káplánnak (6 hétig volt ott).

1939-ben szatmári káplán lett. Ilosvay Lajos székesegyházi plébánost tüneményes embernek ismerték. Mindenét a papokra költötte. Minden szerdán nála ebédeltek a vidékről Szatmárra látogató papok.

1940 őszétől 1941 augusztusáig Szinfaluson, utána 1942 szeptemberéig Felső-Visón káplán. Aztán újból a szatmári székesegyházba kerül káplánnak.

1944. szeptember 2-ától Szlatinán folytatja a szolgálatot. Ahogy Szlatinára költözött, a hívek, a nagyközség, a helység és a sóbánya vezetősége nagy szeretettel fogadták. Itt római katolikus magyarok és görög katolikus románok laktak. A görög katolikus vallás felosztása után a görög katolikus hívek az egész községből Heveli atyához jártak, tudván, hogy beszél románul. 1950-ben le tartóztatták, mert a görög katolikus hívekkel is foglalkozott. A szlatinai és a környék görög katolikus papjai nem fogadták el a pravoszláv hitet, ezért elvitték őket is.

Antal atya Kazahsztán-Karaganda szénbányáiban, majd az ún. Ziegel gyárban töltötte, dolgozta le száműzetése nagy részét, építette Oroszország legnagyobb húskombinátját – látástól-vakulásig dolgo-

zott... Az utat a munkahelyre és vissza gyalog tették meg, napi 10 km-t. Sztálin haláláig így ment, azután autóval vitték ki a foglyokat, s már csak 8 órát dolgoztak. Túlóráért nagyobb adag kenyeret kaptak, néha mást is. De a legnagyobb kegy az volt, hogy levelet, csomagot kaphattak otthonról. Szétválasztották a politikai foglyokat a bűnözőktől. Így elviselhetőbb volt az egész. Kárpátaljaiak és galíciaiak voltak együtt, teljes békeességben. Észték, litvánok is jól megfértek, papjaikkal együtt.

Vasárnapokon és ünnepekkor Antal atya lehetőség szerint misézett. Német családok, sofőrök hozták az ostyát, a misebort. Német falvak voltak a környéken, azok nagy szívéllyel látták vendégül szabadulásakor. Szerették volna ott tartani. Ezek volgamelléki, odesszai németek voltak.

Antal atya 1956. május 29-én szaba-

dult. Vizsgálóbizottság elé kellett állniuk a hazaindulóknak, tízes csoportokban. Autóval vitték a központi intézetbe, a bizottság épületébe, onnan egyenként a bizottság elé: a vezérezredes és nők is tagjai voltak a bizottságnak. Elkezdtek faggatni:

- Nemzetiséged?
- Magyar.
- Iskoláid?
- Teológia.
- Hiszel Istenben?
- Igen.

– Isten nem szabadít meg téged!
– Azért vannak maguk itt, hogy megszabadítsanak, hiszen nagyon jól tudják, hogy igazságtalanul hoztak ide.

A lágerfőnök még 100 rubel segélyt is adott. Ők megváltották a jegyet Ungvárig, az indulókat szerezten felrakták a vonatra, aztán magukra hagyták őket. Lembergben felszállt a vonatra egy zsidó, attól sokmindent megtudott. Megérkezett Szlatinára, ahol az öreg Fáni néninél volt a lakása, odament haza, fenntartott lakására. Innen került Szolyvára, ahol azóta is nagy odaadással végzi papi teendőit.

Kívánjuk, hogy Heveli Antal atya még sokáig végezhesse áldozatos szolgálatát Isten dicsőségére és az emberek örömére.

Schönberger Ferenc

„Uram, nem vagyok méltó, hogy hajlékomba jöjj...”

Május 30-a, a tavasz utolsó vasárnapja. Ebben az évszakban ez a nap az utolsó volt, de sokak számára egy fontos esemény „először” történt.

Tódulva mentek a téglási és szürtei hívek a templomba. Miért? Mert egy csodálatos dolog történt ekkor, különösen 16 gyerek életében. Hosszú ideig készültek erre a napra. Szemük és szívük ragyogott az örömtől. Ez természetes, hiszen ők voltak a legboldogabbak, mert először áldoztak.

Ezt a szeretetlakomát (szentmisét) ifjúsági énekarunk is igyekezett színesebbé, meghittebbé tenni. Amikor ez a 16 gyerek megújította keresztségi fogadalmát, mindannyian meghatódtunk. Sokaknak (különösen a szülőknek) eszébe jutott saját elsőáldozása.

A szentség vétele után a gyerekek csodálatos köszönetet mondtak szüleiknek, akik első perctől készítettek őket erre a napra. Ezután Gulyás Erzsébetnek is megköszönték a fáradságot, majd Miklós atyának is, hiszen hálásak azért, hogy éppen ő volt az, aki az Úr Jézus testét és vé-

rét nyújtotta nekik, s viszonzásul ők is átadhatták magukat Jézusnak.

Az ezt követő vasárnap úrnapja volt. Nagyon sokan vettek részt az ünnepi szentmisén. Ezt még szebbé tette az úrnapi körmenet. Miközben a hívek sokasága a templom körül vonult, ugyanezek a gyerekek hintették a virágszirmokat. Mindkét vasárnap különleges ünnep volt mindannyiunknak, különösen ezeknek a gyerekeknek. Az ünnepi szentmise

az Úr áldásával és hálaadással ért véget.

Imádkozzunk ezekért a gyerekekért, hogy ne csak most áldozzanak, hanem életük végéig egye többször vegyék magukhoz az oltáriszentséget. Legyünk imáinkkal ebben segítségükre! Előre is hálásan köszönöm mindannyiuknak a gyerekek, a plébánosunk és a magam nevében.

Sz. L. Téglás

IGELITURGIKUS ÚTMUTATÓ – 1999. JÚLIUS

1. cs. Ter 22,1-19; Mt 9,1-8;	IV. zsoltárhét
2. p. Szof 3,14-18; v. Róm 12,9-16b; Lk 1,39-56;	18. v. Bölcs 12,13. 16-19; Róm 8,26-27; Mt 13,24-43;
3. szo. Ef 2,10-22; Jn 20,24-29;	19. h. Kiv 14,5-18; Mt 12,38-42;
II. zsoltárhét	20. k. Kiv 14,21-15,1; Mt 12,46-50;
4. v. Zak 9,9-10; Róm 8,9.11-13; Mt 11,25-30;	21. sze. Kiv 16,1-5.9-15; Mt 13,1-9;
5. h. Ter 28,10-22a; Mt 9,18-26;	22. cs. Kiv 19,1-2.9-11.16-20b; Mt 13,10-17;
6. k. Ter 32,23-33; Mt 9,32-38;	23. p. Kiv 20,1-17; Mt 13,18-23;
7. sze. Ter 41,55-57.42,5-7.17-24a; Mt 10,1-7;	24. szo. Kiv 24,3-8; Mt 13,24-30;
8. cs. Ter 44,18-21. 23b-29.45,1-5; Mt 10,7-15;	I. zsoltárhét
9. p. Ter 46,1-7.28-30; Mt 10,16-23;	25. v. 1Kir 3,5.7-12; Róm 8,28-30; Mt 13,44-52;
10. szo. Ter 49,29-33.50,15-24; Mt 10,24-33;	26. h. Kiv 32,15-24.30-34; Mt 13,31-35;
III. zsoltárhét	27. k. Kiv 33,7-11.34-5b-9.28; Mt 13,36-43;
11. v. Iz 55,10-11; Róm 8,18-23; Mt 13,1-23;	28. sze. Kiv 34,29-35; Mt 13,44-46;
12. h. Kiv 1,8-14. 22; Mt 10,34-11,1;	29. cs. Kiv 40,14-19. 32-36; Mt 13,47-53;
13. k. Kiv 2,1-15a; Mt 11,20-24;	30. p. Lev 23,1.4-11.15-16.27.34b-37; Mt 13,54-58;
14. sze. Kiv 3,1-6.9-12; Mt 11,25-27;	31.szo. Lev 25,1.8-17; Mt 14,1-12;
15. cs. Kiv 3,13-20; Mt 11,28-30;	
16. p. Kiv 11,10-12.14; Mt 12,1-8;	
17. szo. Kiv 12,37-42; Mt 12,14-21;	

„BETLEHEMI CSILLAGOK”

LÁSZLÓ

László az 1040-es évek derekán született lengyel földön. Apja I. Béla király, anyja Richeza lengyel hercegnő volt. Gyermekkorát valószínűleg Biharban töltötte. A fiatal herceg vitéségéről először a kunok ellen vívott harc leírásakor emlékezik meg a krónikás. 1077-ben, I. Géza halála után a nemzet egy akarattal Lászlót kiáltotta ki királynak, bár még élt Salamon. László bejelentette megválasztását VII. Gergelynek, és hozzálátott a meglazult rend helyreállításához. Folytatta István egyházszerző munkáját. 1089-ben létrehozta a zágrábi püspökséget. A pápával való átmeneti ellentéte 1093-ban simult el, amikor ígéretet tett arra, hogy részt vesz a jeruzsálemi keresztes hadjáratban. A magyar eszmény Lászlóban lett kereszténynyé és szentté... A kereszténység ezentúl már nemzeti életté, a keresztény király a nemzet hőisévé lett. 1095. július 29-én halt meg. Nagyváradon temették el. Szent életét a legenda így sommázta: „Folytonosan böjtölt és imádkozott, népe bűneiért zokogott, és szíve oltárán önmagát ajánlotta Istennek eleven áldozatként.”

Ünnepe: június 27.

Istenünk, aki Szent László királyunkat, a te hitvallódat csodálatos könyörületességeddel a vétekből bocsánatba, s mert igaz volt, a dicsőségbe vitted fel, kérünk, add, hogy aki kormányzónk volt a földön, pártfogónk legyen a mennyben!

fr. Imre

JÚLIUS SZENTJEI

1. cs.	Szt. Áron	17. szo.	Szt. András, Szt. Benedek, Szt. Elek
2. p.	Sarlós Boldogasszony, Szt. Ottó	18. v.	Szt. Hedvig, Szt. Frigyes, Szt. Arnold
3. szo.	Szt. Tamás ap., Szt. Kornél pp.	19. h.	Szt. Emilia
4. v.	Portugáliai Szt. Erzsébet, Szt. Ulrik	20. k.	Szt. Illés, Szt. Margaréta
5. h.	Zaccaria Szt. Antal	21. sze.	Brindisi Szt. Lőrinc, Szt. Dániel
6. k.	Goretti Szt. Mária	22. cs.	Szt. Mária Magdolna
7. sze.	Szt. Apollónia, Szt. Vilibald	23. p.	Szt. Brigitta, Szt. Apollinár
8. cs.	Szt. Edgár	24. szo.	Szt. Kinga, Szt. Krisztina, Szt. Borisz
9. p.	Szt. Veronika, Szt. Lukrécia	25. v.	id.Szt. Jakab ap., Szt. Kristóf
10. szo.	Szt. Engelbert	26. h.	Szt. Joákim és Szt. Anna
11. v.	Szt. Benedek, Európa védőszentje	27. k.	Szt. Natália, Szt. Olga, Szt. Rudolf
12. h.	Szt. Eleonóra, Gualbertusz Szt. János	28. sze.	Szt. Ince
13. k.	Szt. Jenő, Szt. Henrik, Szt. Petronella	29. cs.	Szt. Márta, Szt. Beatrix, Szt. Flóra
14. sze.	Lelliszi Szt. Kamill	30. p.	Aranyszavú Szt. Péter, Szt. Judit
15. cs.	Szt. Bonaventura, Szt. Henrik	31. szo.	Loyolai Szt. Ignác
16. p.	Kármelhegyi Boldogasszony		

A KATOLIKUS EGYHÁZ 1000 ÉVE A KÁRPÁT-MEDENCÉBEN

Az Árpád-ház utolsó nagy alakja IV. Béla király /1235-1270/ volt. Gyerekfejjel szomorú tragédiát kellett átélnie, édesanyját szeme láttára gyilkolták meg (Katona József: Bánk bán).

Lányaiban egész csokor szentet adott népünknek, Egyházunknak. Ő maga is a hitvallók jámbor és imádságos életét élte. Ha a sors megkíméli a további nehézségektől, gátat tudott volna vetni az egyházi élet hanyatlásának.

A tatárjárás /1241-1242/ komoly megpróbáltatás elé állította az országot, különösképpen a kereszténységet. A magyar királyok tisztában voltak vele, hogy az ország – földrajzi fekvéséből kifolyólag – a kereszténység védőbástyája a Keletről és Délről várható pogány támadással szemben. IV. Béla világosan látta, hogy nem számíthat nyugati segítségre, mégis sikerrel vezette a magyar hadakat a támadók ellen, így megszabadította Európát a tatár pusztítás be nem látható következményeitől. A magyar egyházi vezetők (püspökök és papok) is hadba vonultak a király oldalán a kereszténység védelmére. A küzdelmek során sok püspök és pap vesztette életét. (Muhi csata)

A tatárvész után a király hallatlan energiával fogott az ország újjáépítéséhez. Várak – városok – templomok – kolostorok – iskolák építése fűződik a nevéhez, munkásságához.

Kárpátalján a tatárjárás után új várak és városok emelkedtek ki, elsősorban az erődítményrendszerek közelében. Ungvár, Szerednye, Munkács, Nagyszőlős, Királyháza, Huszt kiépítése e kor eredménye. Újratelepítették a tatárjárás során elpusztult lakosságot. Teljesen azonos sorban éltek a különböző nemzetiségek, a magyarok, szászok és a gyér szláv lakosság.

Az egyházi élet újjáélesztésére is komoly figyelmet fordított Béla királyunk. A szerzetes rendeket felkarolta, új kolostorokat, apátságokat alapított számukra. Ezzel a tevékenységével méltán érdemelte ki a második országalapító nevet.

Az emberfeletti munka, a sok keserű tapasztalat – pl. az, hogy a keresztény Nyugat nem hajlandó segítséget

nyújtani az újra fenyegető tatár hordák ellen – felőrölte szívós erejét, és 1270-ben hirtelen meghalt.

Kárpátalján ennek a kornak a legfontosabb eseménye a német lakosság letelepedése.

1. Legismertebb településük a régi Beregszász v. amelyet valószínűleg Árpád-házi Géza és Béla testvére,

Lampert alapított. A város eredeti alapítása későbbre datálódik, de a szászok beköltözése II. Géza korához köthető, 1141 táján.

2. A Várad Regestrum (közigazgatási iratok összessége) már a XIII. század elején tud az ugocsi flamandokról. Központi helyük Batár volt. A tatárjárást is túléltek, és – valószínűleg – ők népesítették be az egészében vagy részben lakatlanná vált Nagyszőlöst, Feketeadót, Szászfalut és talán Királyházát.

3. A harmadik nagyobb település, ahol már a tatárjárás előtt is éltek németek, pontosabban szász-németek, Visk. Mindig is fontos település volt a máramarosi medencében. Őrhely és koronaváros. A szász származás még az 1500-as években is élénken élt a

helyi lakosok tudatában. Ebből az következik, hogy a viski szászok is túléltek a tatárdúlást. Később az első reformátusok Nagyszebenből (Erdély szász települése) érkeztek Viskre.

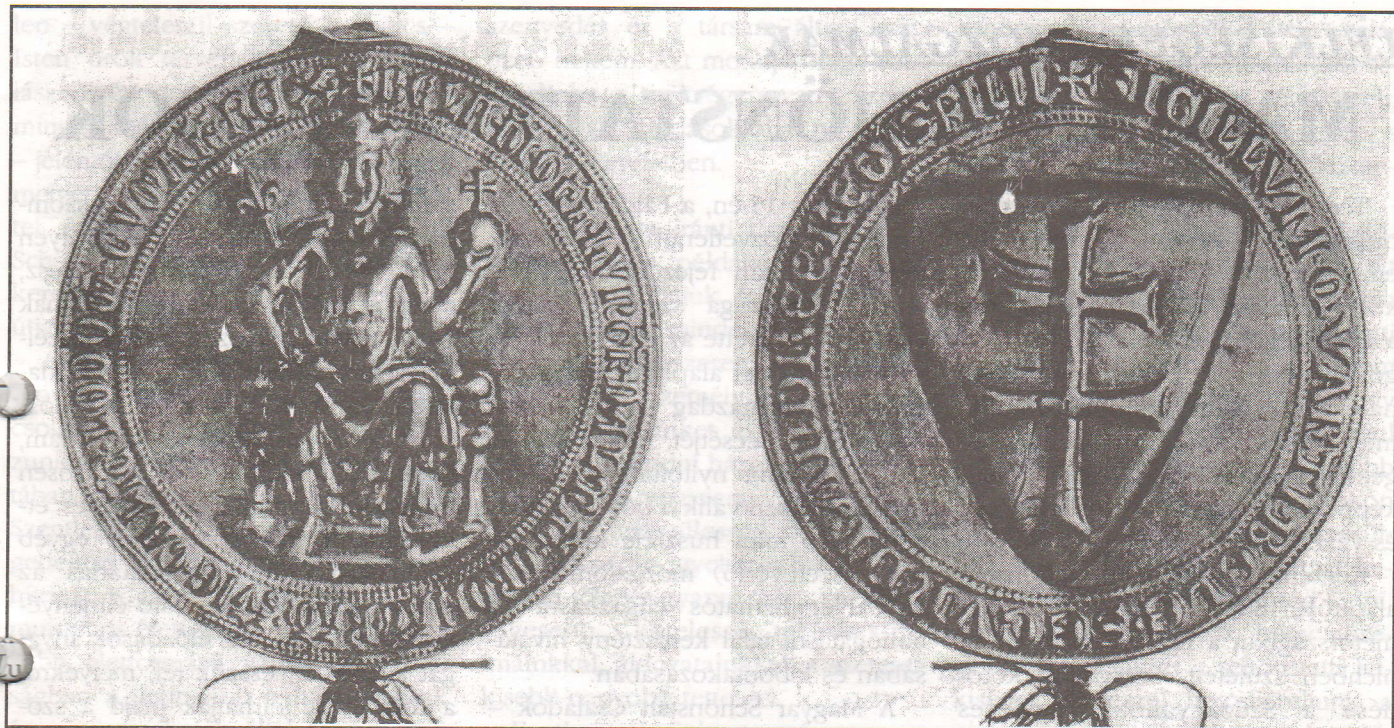
A tatárjárást követően Beregszász teljesen elpusztult, így IV. Béla hívta újra a németiséget Beregszászra és Munkácsra. A munkácsi németek királyi jogállásáról nagyon sok tanulmányt írtak.

Életmódban, gazdasági tevékenységekben és kultúrában a Hanza-városok rangjára emelkedett.

A németek természetes beolvadása az itt élők közé a XVI. századtól gyorsul fel, amikor is Kárpátalja a „hadak országútjává” alakul. A lakosság fizikai megsemmisülésére, illetve elmenekülésére utal az, hogy az egykori szabadságjogokat ezek a települések fokozatosan elvesztették, mezővárosi, helyenként jobbágyi sorba süllyedtek.

Az Árpád-ház férfi ága kihalt, így 1310-ben az Anjou Károly Róbert került Szent István trónjára. A mohácsi

A szemközti oldalon: IV. Béla megkoronázza fiát, V. Istvánt. Miniatura Kálti Márk Képeskrónikájából.
Fent: IV. Béla koragótikus aranypecsétjének elő- és hátlapja.

vészig /1526/ egymást váltották az uralkodók Magyarországon. Közülük Károly Róbert kiemelkedő jellem volt. A történészek szerint „minden nemzet legkiválóbb dinasztia-alapító és államszervező fejedelmeinek vérét és képességeit egyesítette magában.”

A család céltudatos neveléssel készítette fel tagjait a fejedelmi életre. Bámulatos gyorsasággal magyarrá tudott lenni, erős céltudatossággal és akarattal tudta egyesíteni a „kiskirályok” által szétaprózott országot. Megnyerő modora, kiegyensúlyozott egyénisége példaképpé vált a magyarok között.

„Az Egyház zászlótartója”. Fiának, Lajosnak – aki Nagy Lajos néven vált ismertté – a legmondosabb nevelést adta. Kiváló tanítói a keresztény lovag igazságszeretetét, jogtisztelét és a családi élet szeretetét oltották lelkébe. Lajos magyar, olasz, német nyelven beszélt, nemcsak jogi és csillagászati, hanem alapos teológiai és történelmi műveltséggel is rendelkezett. Az egyházhoz való hűségéért a pápa „Az Egyház zászlótartója” címmel tisztelte meg. Az uralkodók egyházhűségének köszönhetően a nyugati egyházszakadás /1378-1414/ nem viselte meg különösen a Magyar Egyház életét. A királlyal együtt a Kárpát-medencében élő papság is kitarított a római pápák mellett.

Nagy Lajost Zsigmond követte a trónon. Uralkodása alatt Róma és a Magyar Királyság között nézeteltérések támadtak, különösen amiatt, hogy az uralkodó törvénybe mondta ki a az egyházi tisztségek betöltésébe való beleszólási jogát.

Kárpátaljára ebben az időben jöttek be nagyobb tömegben a ruszinok Korjatovics Tódor podoliai fejedele-

lem vezérlete alatt (aki nagybátyja, a litván fejedelem elől menekülni kényszerült).

Zsigmond királytól nagy terjedelmű földbirtokkal, erdőkkel a munkácsi várat kapta. Közel Munkácshoz, a Csernek-hegyen bazilita monostort alapított, mely hosszú ideig a ruszinok egyházi és szellemi életének központja volt.

Ebben a korban létesültek, illetve erősödtek meg a jelentősebb egyházi intézmények is.

A XIV. század végétől egyre fenyegetőbbé vált a török birodalom terjeszkedése a Balkán felől. Még azt sem tudja egyértelműen megállapítani a történelem, Nagy Lajos hol és mikor verte meg a törököt (mellesleg egyik híve – akit Ilosvai Selymes Péter és később Arany János énekelt meg –, Toldi Miklós feltételezhetően kárpátaljai születésű.)

Az 1389-es koszovopoljei (rigómezei) és az 1396-os nikápolyi ütközet azonban az ellenséget már Magyarország 10szomszédságába hozta, és erejét teljes félelmetességében megmutatta.

A XV. században már alig múlt el év, hogy a török balkáni hódításait ki ne szélesítette volna. 1427-ben el-esik Golombóc, sorra elhullanak a végvárok.

1439-ben már egész Bosznia török kézen van, és Európa ekkor döbben rá arra, hogy a török a „keresztény” Nyugat védőbástyája előtt áll. Ezekben a harcokban mutatkozott meg Hunyadi János hadvezéri lángelméje (tehetsége). Sikeres hadműveletei és példás keresztény élete miatt az Apostoli Szentszék őt bírta meg a törökellenes keresztes hadjárat központi megszervezésével és hadászati irányításával.

1441-ben Hunyadi sikeres győzelmei láttán IV. Eugenius pápa nagyszabású tervvel hadba akarta szólítani egész Európát (a török ellen), de nem sikerült.

Fr. Imre

LELKISÉGEK, MOZGALMAK**MAGYAR SCHÖNSTATT CSALÁDOK**

Teremtő, gondviselő, megváltó és megszentelő Istenünk a történelmet emberek bevonásával és közreműködésével irányítja. Az Egyházat, azt a közösséget, melyet a „népek világoosságának”, az ember üdvének hatékony jeléül rendelt, mindig megajándékozza olyan személyiségekkel, akik sokak számára példaképpé lesznek, utat mutatnak nekik, és vezetik őket.

Kentenich József atya, Schönstatt alapítója, 1885. november 18-án Németországban a Köln melletti Gymnichben született. Szorosabb kötődése a Szűzanyához kilencéves korában kezdődött, s az ifjában hamarosan kialakult a gondviselő Istennel szembeni figyelmes és követő hajlékonyság, mely lehetővé tette számára, hogy az emberek, dolgok és események mögött felfedezze Őt és az Ő – szeretet-tervéből fakadó – indításait. A Pallotti Szent Vince által alapított Katolikus Apostolkodás Közössége (Pallottinus) rend tagjaként szentelték pappá 1910-ben. Elöljárói 1912-ben a rend új, a Rajna jobb partján, Koblenz térségében fekvő Vallendar nevű városa keleti, Schönstattnak nevezett szélén épült gimnáziuma tanulóinak lelki vezetőjévé nevezték ki. Megbízata mögött kereste és felfedezte a gondviselő szándékát, és teljesen az Ő és a tanulók rendelkezésére bocsátotta magát, mint e szándékok megvalósításának eszközt. Így lett Kentenich József atya a ma Nemzetközi Schönstatt Mozgalomnak nevezett mű alapítójává. Az alapítás hosszú folyamatának van egy első, fontos dátuma, melyet Schönstatt születésnapjának tekintünk. 1914. október 18-án jött létre a szeretetszövetség a kis schönstatti kápolnában – egyrészt a Szűzanya, másrészt pedig Kentenich atya és a rábízott fiatalok között.

Hosszú, munkában és megpróbáltatásban gazdag földi élete 1968.

szeptember 15-én, a Fájdalmas Szűz ünnepén, közvetlenül a szentmise ünnepelése után fejeződött be. Sír-felirata kívánsága szerint: „Dilexit ecclesiam: szerette az egyházat.”

A mű, melyet alapított, magán viseli alapítója gazdag megajándékozottságának pecsétjét. Aki az alapító karizmája iránt nyitottan, majd ahhoz hűségesen válik a bőségesen tagolt (több mint húszféle közösségből összetevődő) mozgalom résztvevőjévé, hathatós eligazításra és támogatásra talál keresztény hivatásában és kibontakozásában.

A Magyar Schönstatt Családok – jelenleg, 1993 őszén, körülbelül 70 család, melyek az ismerkedés, a kötődés és bekapcsolódás különböző fázisaiban vannak – mozgalomnak indulását, zászlóbontását, mely Veszprémben és a Balaton-felvidék piciny falujában, Óbudaváron ment végbe, 1983-ra datáljuk. Az akkor három családból álló kis közösség a személyes kapcsolatok útján bővült évről évre. A szálak, melyek az egyes házaspárokat a mozgalomhoz vonzzák, különbözőek. Vannak, akiket a másság iránti nyitottság, más az életszentségre való törekvés sajátos módja, vagy a Szűzanyához fűző eleven, mintegy munkatársi kapcsolat, másokat a természetesség ragad meg és indít arra, hogy közelebbi kapcsolatot keressen velünk. Schönstattban a családmozgalmat különben az egész mozgalom a mű alapjának és koronájának tekinti.

Az első behatóbb ismerkedés egy ismerkedési esten történik, ahol valamelyik, közösségünkben már otthonosabb család rövid előadást tart. Ezt követően a meghívott házaspárok kérdései, érdeklődése nyomán beszélgetés alakul ki mozgalomunkról.

A következő ismerkedési lehetőség a családnapiakon való részvétel. A családnapiok öt teljes nap együttlétet jelentenek, általában va-

sárnap délutáni érkezéssel és szombat délelőtti elutazással. Egy ilyen héten az egész család részt vesz, amíg a szülők előadást hallgatnak vagy egymással személyes beszélgetést folytatnak, addig segítő fiatalok, „gyerekvigyzók”, gondoskodnak a gyerekek lehetőleg vidám, felszabadult időtöltéséről. A közösen ünnepelt szentmise, az együttes étkezések, a mosogatások és egyéb szolgálatok, az esti hálaadás az egész család hosszan ható élményévé szokott válni. Az előadások anyagát kazettára vesszük fel, melyekre a résztvevők leírhatják majd a szöveget. Ily módon évente annyi kis füzet jön létre, ahányszor az adott évben családnapi rendeztünk.

A közösségi főhangsúlyt az egyes családokra, illetve házasságokra helyezzük. Jó azonban, ha a családok csoportokat, családszigeteket alkotnak, és itt támogatókra lelnek egymásban. A csoportok havonta jönnek össze – a heti „összejövetel” Schönstatt szellemében az egyes házaspáré –, és feldolgozzák a családnapi anyagát. Ez nem vita formájában történik. Mindenki arra figyel, ami számára fontos, ami őt megragadja, amire az ő szíve-lelke visszhangzik. A többiek pedig szeretettel és tisztelettel veszik tudomásul az egyes sajátosságait, értékeit.

Szívesen nevezzük magunkat schönstattiaknak, annak ellenére, hogy Schönstatt – magyarul Széphegy – német szó. Ennek magyarázata elvezet bennünket Schönstatt lényegének megértéséhez. A teremtő Isten úgy lesz az Én személyes megélésében is az én teremtő Istenem, ha felfedezem, hogy én személyesen az ő teremtett műve vagyok, általa, tőle van az, hogy vagyok, és hogy éppen ilyen vagyok. Fordítva pedig az, hogy Isten akaratából vagyok, és vagyok ilyen, ez az egyszerű tény már nem egyszerű tény, hanem a mindenható és végte-

len – végtelenül szerető és bölcs – Isten örök tervének a megvalósulása. Ezért nemzeti mivoltunk – és minden más ember nemzeti mivolta – jelentőségét Isten akaratából nyeri, melyet a kellő tisztelettel és szeretettel igyekszünk értékelni és élni. Schönstatt a szeretetszövetség útja, a kereszténység életre váltásának az útja.

A Szűzanyával kötött szeretetszövetség bensőséges, eleven kapcsolat az Istenanyával. Így osztozunk a Szűzanyával az ő kapcsolatában az Atyához, a Fiúhoz és a Szentlélekhez. Az a nyitottság és engedelmesség, mellyel Mária Isten hívását fogadta és elfogadta, számunkra is életfeladat, mely egyre inkább életformává válhat. A házasságban a leginkább a házastársunk és a gyermekeink által fordul hozzánk a jó Isten, aki számunkra gondolta őket. Akár öröm, akár bánat,

sz szenvedés ér a társam által, Isten üzen nekem. Azt mondja, hogy szeretlek, hogy szükségem van a szeretetedre, a csalódások által növekedhetsz a szeretetben.

A Szűzanya iránti tiszteletünk fő vonása, hogy példaképünknek és nevelőnknek látjuk őt. Krisztus vonásait akarja mindegyikünkön kialakítani; erős, szeretni és áldozatot hozni tudó személyiségekké akar nevelni bennünket és gyermekeinket. Gondoskodni házasságunk, családi életünk megszenteléséről, arról, hogy Fia újraszülessen otthonainkban. Mi pedig igyekszünk az ő kegyelmi tőkét gyarapítani minél hűségesebb kötelesség-teljesítéssel, imáinkkal, áldozatainkkal, a szeretet kisebb-nagyobb tetteivel.

Fenti utalásaink, természetesen, éppen csak ízelítő akar lenni, amelyből talán érzékelhető valami a

schönstatti lelkiségből. Olyan családokat, házaspárokat várunk közösségünkbe, akiknek az életközeli, szerves gondolkodás nem idegen, s akik nem elégszenek meg a közepszerűséggel.

A Gondviselő közösségünk fejlődésének új szakaszához vezetett bennünket. A családnapiak száma évről évre nagyobb. A schönstatti atya, aki azokat tartani szokta, nem tud a jövőben annyiszor jönni, hogy mindegyiken ott legyen. Azok közül a családok közül, akik már több éven át részt vettek családnapiakon és speciális kiképzésben is részesültek, 2-2 házaspár fogja az atyát helyettesíteni, amikor ő nem tud jönni. Fontos feladatunk lesz, hogy hűségesen örökítsük át a schönstatti lelkiséget, és ezzel hozzájáruljunk a család válságának fokozatos enyhítéséhez, megszüntetéséhez.

Dr. Schmidt Béla

MI AZ IMA?

Az ima a lélek felemelkedése Istenhez, hogy kifejezésre juttassuk előtte érzelmeinket.

Ha alattvalói hódolatunkat akarjuk kifejezni előtte, akkor dicsőítjük Őt. Ez a dicsőítő ima.

Ha hálát mondunk jóságáért, az hálaima.

Ha engesztelni kívánjuk a magunk, a hozzánk tartozók vagy a világ vétkeiért, akkor engesztelő ima száll az ég felé.

A leggyakrabban mégis kérni szoktunk az Istentől. Könyörögni és rimázkodni. Ez a kérőima.

Szükséges a kérő imádkozás?

Igen, s ezt hangsúlyoznunk kell, főleg napjainkban, amikor annyian vallják Rousseau híveinek magukat, aki azt mondta: „Barátom, ne hajts térdet, így is elég kicsiny vagy! Dolgozzál! Koldulni nem illik sem Istentől, sem embertől!” Az embernek éppen azért kell ágaskodnia, kérnie, mert csakugyan kicsi. Gyarló. Tökéletlen. A tökéletesség egyetlen eleme sem valósulhat meg Isten segítsége nélkül, ezt pedig imával kell kiérdemelnünk.

Szólnunk kell itt egy látszólagos nehézségről, amely nem egy fejben felvetődhetett már.

Hittétel, hogy Isten változhatatlan. De nincs-e vajon ellentétben Isten változhatatlanságával az, hogy meghallgatja könyörgéseinket, a bűnösre megnehezted és a bűnbánóval szemben megengesztelődik? Tehát változik.

A megoldás:

„Hogy Isten így viselkedik, igaz, sőt hitigazság. De ezeket a jelentős gyakorlati igazságokat nem lehet úgy értelmezni, hogy ellentétbe jussanak Isten változhatatlanságának szinte alapvető, dogmajellegű tételével. De nem is kell. Isten ugyanis nem emberek módjára hozza meg és hajtja végre a világ folyására vonatkozó végzéseit. Nem úgy tesz, hogy először bizonyos célokat tűz ki és azután alkalmas eszközöket keres és válogat ki; nem úgy, hogy először kigondolja az absztrakt egyetemes törvényt és aztán egyes adott esetekben szabja és alkalmazza. Hanem: az összes történéseket egy áttekintéssel és elhatározással egymáshoz irányítja és el látja a megfelelő értékfokokozatokkal, tökéletes harmóniába rendez minden utat és minden véget, minden célt és minden eszközt, minden egyes lényt, meg egyes esetet és minden általános törvényt. Nem jöhet aztán semmi újabb mozzanat, mely már nem volt számbavevéve, melynek értelmében utóbb meg kellene toldani, vagy ki kellene igazítani a világ folyását. Ebben a megmásíthatatlan örök isteni határozatban számba volt véve minden emberi szükség és minden emberi imádság, és ehhez van irányítva a világ folyása; tudva volt minden egyes bűn vagy bűnbánat, megigazulás vagy elkárhozás nem Istentől változtat, hanem a teremtménynek Istenhez való viszonyán.” (Schütz A.: Dogmatika)

Megkezdődik Teréz anya boldoggá avatási el-járása

Kalkutta: Július 26-án kezdődik Kalkuttai Teréz anya boldoggá avatási eljárása. Az első szakaszt egyházmegyei szinten folytatják le, amely két-három hónapig tart a hírt bejelentő Henry D'Sousa kalkuttai érsek szerint. Az elmúlt napokban a Szeretet Misszionáriusai benyújtották az első életrajzi anyagot: július 26-án kezdik el a tanúk kihallgatását. Utána az egész dokumentációt beküldik a Szentté avatási Kongregációhoz. A '80-as évektől – az új normák szerint – meggyorsították a szentté avatási ügyeket. Teréz anya számára a legközvetlenebb utat nyitották meg: a pápa kifejezett kívánságára eltekintenek attól a normától, amely szerint nem lehet elkezdni a boldoggá avatási eljárást a szentéletű személy halála utáni öt éven belül. Teréz anya 1997. szeptember 5-én hunyt el.

Kétezren vettek részt Hume bíboros temetési szertartásán

London: A westminsteri székesegyházban mutatták be június 25-én délelőtt Basil Hume bíboros gyászmiséjét, amelyen kétezren vettek részt. Jelen volt az angol és az ír miniszterelnök, a királynőt pedig a kenti herceg képviselte, akit 1994-ben Hume bíboros vett át a katolikus egyházba. A főcelebráns a pápa képviselője, Edward Cassidy bíboros volt. A szertartáson öt bíboros és 700 pap vett részt. Az anglikán egyházat George Carey, canterburyi érsek képviselte. Más keresztény felekezetek is elküldték képviselőiket a gyászszertartásra. Hume bíboros nemsokkal halála előtt nyilatkozott a Vatikáni Rádióknak. Szavait szellemi végrendeletnek vehetjük: „Az élet szomorú vonása az, hogy munkád végére érteztél és tudod, hogy ha újrakezdhetnéd, még jobban tudnád végezni. Azt hiszem, ha újrakezdhetném, nagyon jó szerzetes lennék: érzem, hogy jó apát tudnék lenni, és ha újrakezdhetném, jó püspök is lehetnék. De elérkezel a véghez és rádöbbsz, hogy bizony jobban csinálhattad volna.“

Új temesvári megyéspüspök

Vatikán: A Szentatya elfogadta Sebastian Kräuter, temesvári megyéspüspök lemondását, aki a 401. kánonnak megfelelően – mivel betöltötte 75. életévét – kérte hivatala alóli felmentését. A pápa temesvári megyéspüspöknek nevezte ki Martin Hoos temesvári püspöki kancellárt. Martin Roos 1942-ben született a temesvári egyházmegyében. 1961-ben Németországba költözött, ahol szülei éltek. A königsteini szemináriumban végezte tanulmányait, 1971-ben szentelték pappá és a Rottenburg-Stuttgarteri egyházmegyébe inkardinálták. 1971 és 1990 között káplán, majd plébános volt a stuttgarteri egyházmegyében. Az 1989-es változások után visszatért Temesvárra, ahol a püspöki kúria kancellárjává nevezték ki.

Elhunyt I. Karekin katolikosz

A Magyar Nemzet az MTI-re hivatkozva tudósít I. Karekin katolikosz, az örmény apostoli egyház fejének halálhíréről. A halálhírt az örmény szent szinódus jelentette be. Az MTI-híradás hozzáteszi: I. Karekin anélkül halt meg, hogy megvalósíthatta volna álmát, a pápa fogadását örmény földön. Halálával II. János Pál pápa legfőbb szövetségeseit veszítette el a keleti egyházban.

Befejeződött a papok szentföldi zarándoklata

Jeruzsálem: Az Olajfák Hegyén ünnepélyes koncelebrált szentmisével vasárnap véget ért a papok IV. nemzetközi szentföldi zarándoklata. Ötszáz bíboros, püspök és pap a latin mise során saját nyelvén mondta el a Miatyánkot a „Pater Noster“ bazilikában, ahol 116 nyelven írták fel Jézus főpapi imáját a kerámiatáblákra.

Loretói zarándoklat

Loreto: Szombatról vasárnapra virradó éjszaka a százkadó eső ellenére 30 ezren zarándokoltak el gyalog a Marche tartománybeli Macerátából a loretói Szent Ház szentélybe. A hagyományos zarándoklaton, amelyet a „Comunione e Liberazione“ mozgalom idén már 21. alkalommal rendezett meg, nagy számban vettek részt szerb, koszovói, horvát, szlovén és bosnyák fiatalok is. A Szentatya a résztvevőkhöz intézett üzenetében megáldotta: a kezdeményezés megfelelő alkalom arra, hogy nagylelkű elkötelezettséget ébresszen mindenkiben az evangéliumi tanúságtételre, különös tekintettel a közlő szentévre. Szombaton este a maceratai stadionban Achille Silvestrini bíboros, a Keleti Egyházak Kongregációjának prefektusa mutatott be szentmisét, amelyen felolvasták Luigi Giussani prelátus, a mozgalom alapítója üzenetét. Ebben arra buzdítja a fiatalokat, hogy a Szűzanya példáját követve legyenek készségesek a Misztérium befogadására, bármilyen formában jelentkezzenek is életükben. Ma, amikor sokak számára a bizonytalanság, a jövőtől való félelem sötét árnyként nehezedik a mindennapi életre a tanulás, a munka terén, a keresztények legyenek testvéreik számára a remény, a személyek és a népek közötti egység forrása. A zarándokok a szentmise után indultak el a maceratai stadionból, és vasárnap hajnali fél hatkor érkeztek meg a loretói Mária-szentélybe, ahol Silvestrini bíboros a Balkán minden népéhez szóló békeüzenetet nyújtott át a Splitből érkezett fiataloknak.

Sodano bíboros megbízatása

Vatikán: A Szentatya Angelo Sodano bíboros, államtitkárt nevezte ki legátusának a spanyolországi Santiago de Compostelában augusztus 4-8. között megrendezendő európai ifjúsági világtalálkozó záróünnepségére.

A külföld híreit a MAGYAR KURÍR c. hírlapból állítottuk össze.

Elhunyt George Basil Hume bíboros, westminsteri apát

London: Június 17-én délután – hosszú, súlyos betegség után – 76 éves korában elhunyt George Basil Hume bíboros, westminsteri érsek. II. János Pál pápa nagy szomorúsággal fogadta a hírt. Részvétáviratában imáiról biztosítja a westminsteri érsekség segédpüspökeit, papjait és híveit, és a menyeyi Atya irgalmas szeretetében ajánlja az elhunyt lelki üdvét.

A katolikus egyház prímása már áprilisban tájékoztatta a papságot rákos betegségéről, hozzáfűzve, hogy folytatni akarja munkáját, ameddig lehetséges. Most, június 2-án Hume bíborost Erzsébet királynő az Erzsébet Érdemrenddel tüntette ki. A bíboros a kitüntetést a királynő kezéből, személyesen vette át a Buckingham palotában, jóllehet már a klinikán feküdt. II. Erzsébet királynő és Tony Blair miniszterelnök tisztelettel adóztak a bíboros, prímás emléke előtt: a királynő mély szomorúsággal vette tudomásul a hírt. Megállapította: Hume bíboros rendkívüli módon hozzájárult az angliai keresztény élet elmélyítéséhez. Blair miniszterelnök katolikus felesége kijelentette: Hume bíboros igazi szent ember volt. George Carey canterburyi érsek, anglikán prímás is elismeréssel nyilatkozott az elhunyt főpásztor ökumenikus tevékenységéről: együtt dolgoztunk több éven át, iránta való szeretetem állandóan növekedett. Különösen is nagyra értékelem elkötelezettségét, közös keresztény hagyományaink közelítésében tett erőfeszítéseit.

Basil Hume 1923. március 2-án született Észak-Angliában. Apja orvos és egyetemi tanár volt. A kis Basil a bencések ampleforthi kollégiumában nevelkedett. 16 éves korában belépett a rendbe. Oxfordban és a svájci Fribourgbán végzett egyetemi tanulmányokat. 1950-ben szentelték pappá. 12 évig tanított az ampleforthi monostorban és 1963-ban annak apátja lett. 1976. áprilisában, egy hónappal westminsteri érseki kinevezése után VI. Pál pápa bíborossá kreálta. 1979-1987. között az angliai és walesi püspökkari konferencia elnöke volt, és egyben az Európai Püspökkari Konferenciák Tanácsának elnöke is. Hume bíboros átszenvedte a katolikus-anglikán párbeszéd újabb nehézségeit, amikor anglikán papok és hívek átléptek a katolikus egyházba, mert az anglikán egyház megengedte a nők pappá szentelését. A bíboros, bár megnyitotta a kapukat a konvertitáknak, meg akarta őrizni a jóviszonyt az anglikán hierarchiával. A katolikus bíboros mindvégig kiállt az emberi jogok védelme mellett: követelte a munkához, a lakáshoz és az iskolához való jogot. Tagja volt a Keleti Egyházak Kongregációjának és a Keresztények Egysége Tanácsának. Több könyvet írt, 1994-ben jelent meg „Újraalkotni Európát, az Evangélium egy megosztott földrészen” című munkája.

HÍREK

Úrnapi körmenet Ungváron

Június 6-án hetedik alkalommal tartották Ungvár város utcáin az ünnepi körmenetet. 1993-ban, Antonio Franco pápai nuncius vezette az első körmenetet, amelyen akkor részt vettek Szemedi János és Holovács József görög katolikus püspökök is.

Most a hetedik körmenetet Majnek Antal apostoli kormányzó püspök úr vezette, amelyen ugyancsak részt vett Szemedi János görög katolikus püspök úr. A szentmise után a Korzón a jelenlegi plébánia kapujában felállított első oltárig, majd a volt katolikus fiúiskola bejáratánál lévő második oltárig vonult a hívek sokasága.

A harmadik oltár a görögkatolikus katedrális előtt volt, itt tartották a görögkatolikusok imádságát Szemedi püspök úr vezetésével. Végül a negyedik oltár a volt plébánia épület kapujánál állott. Az úton a görög katolikus és római katolikus elsődöözők közösen hintették a virágot. A hívek együtt énekeltek, az evangélium magyar, ószláv és szlovák nyelven csendült fel, – az énekkar latin és magyar énekeket énekel.

Gyerekek és öregek, ifjak és felnőttek az áldás után megerősödött lélekkel indultak haza.

Ezüstmise Aknaszlatinán

Június 27-én, vasárnap Mészáros Domonkos OP. Aknaszlatinán tartotta ezüstmiséjét, amely az egész aknaszlatinai hitközösség nagy öröme szolgált. A misén a több száz ünneplő hívő mellett jelen volt Majnek Antal megyéspüspök és a „Bel Canto” énekkar. A püspök atya szeretettel köszöntötte az egybegyűlteket, megköszönte Domonkos atya eddigi fáradságos tevékenységét, és további sikerekkel teli munkát kívánt neki, bárhová is sodorná a hivatása. Az énekkar színvonalas fellépéssel színesítette az ezüstmisét.

Az atyát nagy meglepetés érte abban, hogy az aknaszlatinai cserkészörs koszorúval díszítette fel a templomot. A kb. 50 m hosszú koszorú fenyőágakból, virágokból és 25 szál gyertyából készült, amelyet a cserkészek nagy szeretettel és odaadással éjszakába nyúlóan titokban készítettek.

A hívek nevében felszólalók megköszönték az atya Aknaszlatinán elvégzett munkáját. Könnybe lábadt szemekkel kérték az atyát, hogy minél tovább maradjon közöttük, mert az itt elvégzett szeretettel teli munkája érzelmileg és morálisan megmozdította a hívek tömegét. Ittléte alatt fellendült a hitoktatás mind a gyerekek, mind a felnőttek körében. A plébánián megindult a cserkészlet, a néptánc és az énekkar. Domonkos atyát nagy tisztelet övezi Aknaszlatinán.

Kérjük az Úristent, hogy adjon neki további tevékenységéhez erőt, egészséget, kitartást.

KULCS

Jó tíz évvel ezelőtt, amikor egy vidéki plébánián kisegítettem, az ifjúsági hittanosok közül két 16 év körüli leány bekopogott a szobámba, és félénken, mégis elszántan megszólaltak: „A fiatalok nevében jöttünk egy kéréssel. Tessék nekünk „kulcsot” adni a Szentíráshoz!”

Ha van kedved, fogadd el a meghívást a lepecsételt könyv kinyitására és boldog olvasására. Hallgasd csak meg, mit mond maga a Biblia erről, Izajás könyvében, amelyik az Úr Jézus kedvenc könyve volt, és amelyikből a názareti zsinagógában felolvasott, majd meg is magyarázta, amit olvasott.

Ezeknek a dolgoknak látomása olyan számotokra, mint egy lepecsételt könyvnek a tartalma, amelyet ha odaadnak valakinek, aki tud olvasni, s azt mondják neki, hogy olvasd, azt feleli: „Nem tudom, mert le van pecsételve.” Ha meg olvasni nem tudónak adják a könyvet s azt mondják neki, hogy olvasd, akkor az így felel: „Nem ismerem a betűket.” (Izaj. 29. 11-12)

Ne ijedj meg, nem kell héberül, görögül és esetleg latinul megtanulnod ahhoz, hogy a Bibliát olvasni tudd, csak a betűket fogom megismertetni veled, és nem kell sírnod ahhoz, hogy a Bárány feltörje a pecséteket neked. Persze, azért fordulj csak a feltámadt Jézushoz, aki megnyitja értelméd és megérted az Írásokat.

Igaz, Lisieux-i Kis Szent Teréz kijelentette, ha pap lennék, megtanulnék héberül és görögül, hogy úgy olvassam Isten szavát, amint leírták. De te nem vagy pap, és Terézke sem lett pap, ennek ellenére annyira megértette az Írásokat, hogy egyháztanító lett belőle.

És most, engedd, hadd fogjam meg a kezéd, és hadd vezesselek be az Édenkertbe, a Biblia világába. Megint mondom: „Ne félj!”

A betűk

A keresztfán, az Úr Jézus feje fölött három nyelven van felírva: A Názáreti Jézus a Zsidók Királya. Nem magyarul, nem ukránul, nem angolul, hanem – és most idézek a Szentírásból: „Pilátus egy feliratot is készített, és a kereszt fölé helyezte. Ez volt ráírva: A NÁZÁRETI JÉZUS A ZSIDÓK KIRÁLYA... héberül, görögül és latinul volt írva.” /Ján. 19: 19-20/.

Biztosan észrevetted a szobádban vagy legalább a templomban a feszületen Jézus feje fölött a négy betűt: INRI. Sokan nem tudják, mi ez. Mások pedig elhagyják a keresztről. Pedig a pogány Pilátus is ragaszkodott hozzá, amikor kérték, változtassa meg: „Amit írtam, megírtam!” Ez a négy betű a felirat latin nyelvű szövegének rövidítése: Iesus Nazarenus Rex Iudaeorum.

Előtted van tehát négy latin betű. És látod, hogy az rövidítés. Nem csak a görög katolikus templomokban találkozol ikonnal, vagyis szentképpel, amelyen görög betűk vannak. Többek közt a piarista diákok sapkájának címerén is találsz görög betűket: MP ΘΥ. Ez annak a két szónak a rövidítése, hogy ISTEN ANYJA (MHTHP ΘEOY). Csak a szó első és utolsó betűi vannak a címeren. De ilyenekkel is találkozol: ΙΧ ΧC. Ez rövidítve: Jézus Krisztus, görögül. Látod, hogy vannak templomi betűk. Eddig a három közül a latint és a görögöt fedeztük fel. És mi van a harmadikkal, a héberrel? Mert Izajás próféta könyve azokról beszél, akik nem ismerik a héber betűket. Lehet a templomokban is ilyeneket találni? Bizony lehet! Két fiattal kirándulás közben bementünk az egri minorita templomba. Igazán szép templom! Miközben csendesesen imádkoztunk, Kati, az egyikük felmutatott a főoltár legtetéjére. Négy betűt láttunk ott:

IHVH. Ezek héber betűk. Maradjunk meg ezek után a héber betűknél, már csak azért is, mert a Kis Jézus ezeket ismerte, és a felnőtt Jézusról olvassuk Szent János evangéliumának 8. fejezetében, hogy lehajolt és a földre írt. Te se gondold, hogy magyarul, de még csak nem is görögül vagy latinul, hanem héberül. És a zsinagógában is héberül olvasott fel.

A héber betűk

Meg fogsz lepődni, ha megmutatom neked, hogy már találkoztál a 22 héber betű nevével. Ha még nem vetted volna észre, akkor lapozd fel a Bibliádban Jeremiás siralmaikat. Ott az egyes versszakok héber betűszámmokkal vannak megjelölve. Mindjárt ide is írom őket:

1 Álef - <i>fejedelem</i>	Lámed
2 Bét - <i>ház</i>	Mem
Gimel	Nún
Dáleth	Számech
Hé	Ájin
Vav	Pé
Zajin	Cádé
Heth	Kóf
Teth	Rés
Jód	Sín, Szin
Háf	Tav

Ne csodálkozz azon, amit magad is észrevetted! Ezek a betűk számok. Velük számozzák meg a versszakokat. A betűszámokkal naponta találkozol. Például, a gépkocsik rendszámában, de máshol is. Az iskolában van A osztály, B osztály. Nem akarom tovább sorolni: A vírus, B vírus stb. Most tehát megmutattam a betűket. Ám le vannak pecsételve. De most a pecséteket is feltöröm neked. Ezek a betűszámok: nevek. Mindegyiknek megvan a jelentése és a számértéke.

Álef, azt jelenti, hogy fejedelem. Értéke: 1. Béth: ház, család (Béth lechem – kenyér ház. Te már ismered, hiszen ez a Betlehem) Értéke: 2. Gimel: teve. Értéke: 3. Dáleth: ajtó. Értéke: 4. Hé: ablak. Értéke 5. Vav: kapocs, és, meg. Értéke: 6. Zajin: fegyver, evező. Értéke: 7. Heth: kerítés, határ. Értéke: 8. Teth: anyaméh

(ahol 9 hónapig várakoztunk a születésre). Értéke: 9. Jód: kéz. Értéke: 10. Háf: marok, tenyér. Értéke: 20 (nem 11!). Lámed: ösztöke (hegyes karó, amivel az ökröt biztatják). Értéke: 30. Mem: víz, minden, ami folyik, pl. az idő is. Értéke: 40. Nún: hal. Értéke: 50. Számeh: kígyó. Értéke: 60. Ájin: szem, forrás. Értéke: 70. Pe: száj. Értéke 80. Cádé: horog, háló. Értéke: 90. Kof: a tű foka. Értéke: 100. Rés: fej. Értéke: 200. Sín, szín: fog, haj. Értéke: 300. Tav: vég (A jele + vagy x).

Mássalhangzók

Már tudod, hogy ezek a héber betűk számok, azt is tudod, hogy nevek. De azt még nem mondtam, hogy ezek mássalhangzók. Az ószövegségi Szentírás mássalhangzós írás. „Hát ez meg mi?” – kérdezed. Nos, olvasd el a következő szót: MSGP. (elárulom: mosógép). Ne gondold, hogy ez lehetetlenség! Menet közben élvezni fogod. Azt még nem mondtam, hogy az egyes betűket hogyan használjuk. Most leírom:

Álef (gyenge lehelet, nem igazi H. Például: ha ezt a szót leírom, Ádám, akkor az arabok és a zsidók egy kicsit lehelve mondják ki: hÁdám.

Ezért mássalhangzó az Álef, illetve a lehelet, mert a szövegben ával, ével, evel, ivel, oval vagy úval ejtjük ki ezt a leheletet). Egyébként ez az Álef Isten jele. Isten EGY és ELSŐ FEJE-DELEM, LEGFŐBB.

Béth. Mint már szó volt róla, ez a kettes szám, és mint mássalhangzó: b vagy v.

Gimel a harmas szám, és mint mássalhangzó: g.

Dáleth a négyes, mássalhangzóként: d.

Hé az ötös, mássalhangzóként: h.

Vav a hat, mássalhangzóként: v.

Zajin a hét, és z, mint mássalhangzó.

Heth a nyolc, és mássalhangzós értelmezésében az ötösnél erősebben kilehelt h. Azért írtam: h-t.

Teth – kilenc, és t, mint mássalhangzó.

Jód – tíz, és j, mint mássalhangzó.

Haf – húsz, mássalhangzóként: h vagy gyenge k.

Lámed – harminc, mint mássalhangzó: l.

Mem – negyven, mint mássalhangzó: m.

Nún – ötven, mint mássalhangzó: n.

Számeh – hatvan, mint mássalhangzó: sz.

Ájin – hetven, mint mássalhangzó: nyögéskéféle h.

Pé a nyolcvanas szám, mint mássalhangzó p vagy f.

Cádé – kilencven, mint mássalhangzó: c.

Kof – száz, mint mássalhangzó: erős k.

Rés – kétszáz, mint mássalhangzó: r.

Sín vagy Szín a háromszáz, mint mássalhangzó: s vagy sz.

Tav – a négyszáz, és a th mássalhangzó. Az angol névelőben, a theben található.

Már nincs lepecsételve.

Ha figyeled a táblázatot, akkor merem írni a Szentírás szavait:

1-2 (Ab) apa. 1-40-50 (ámen) alapjelentése: dajkálok, ragozva: hagyom magam dajkálni.

Ebből származik: igen, úgy van, megbízható. 1-40 (ém) anya.

Ez a bevezető, amit írtam, most még talán szokatlan neked, de a megadott kulccsal ki tudod majd nyitni, amit neked készülök ajánlani. Elárulom, hogy Ábrahám (1-2-200-5-40) történetének legszebb részét mutatom be: Izsák feláldozását.

Urbán testvér

JÉZUS KÉPMÁSÁNAK KERESÉSE

A 2000. Szent Évből a közép-itáliai Abruzzén a záródokumentok egyik célja lehet. A manopellói kapucinus kolostorban őriznek ugyanis egy relikviát, amelyik Krisztus arcának képmását őrzi. Minden valószínűség szerint „Veronika kendőjéről” van szó, amelyet évszázadokig a Vatikánban őriztek – nyilatkozta Heinrich Pfeiffer jezsuita művészettörténész. Ezt a kendőt a Szent Péter Bazilikában fontos alkalmakkor kiállították, és különös tisztelettel övezték.

A jezsuita professzor 13 éve vizsgálja a 17x23 cm nagyságú kendőt, mely egy szentségtartó része a kolostor-templomban. A professzor vizsgálódásának eredménye a következő: A szakállas férfi képmása teljesen megegyezik a Torinói Lepellel. Pfeiffer elmélete a következő: Krisztust sírba fektetésekor letakarták a Torinóban található lepellel. Az arcra – ahogyan azt az Evangélium is leírja – egy másik kendőt helyeztek, mely később kalandos utakon az abruzzeni kolostorba került. Pfeiffer szerint ez a magyarázata annak, hogy miért található a Torinói Leplel egy negatív lenyomat is.

400 éven keresztül „Veronika Kendője” a római záródokumentok egyik legfontosabb célja volt, majd a kendő 1608-ban eltűnt. Az új bazilika építéskor lebontották a kápolnát, ahol a kendőt őrizték. Tíz évvel később a kendő ismét felbukkant Manopellóban – mondja vizsgálatai eredményeképpen Pfeiffer. Egy asszony 400 escudóért adta el egy nemesi családnak azért, hogy fogságban lévő férjét kiválthassa. A nemes De Fabritiis átadta a kendőt a kapucinusoknak. Miért hallgatott erről az egyház? Azért, mert nem akarta bevallani, hogy a rendkívül értékes relikviát ellophatták.

A Veronikáról elnevezett kendő a negyedik keresztes háború (1204) után bukkant fel Rómában. Ezt megelőzően valószínűleg Konstantinápolyban őrizték, ahová Edesából került. Ha a „Veronika kendője” nevet nyelvészetiileg elemezzük, akkor abban a „vera icona” – tehát igaz képmás – rejlik. Ez a fogalom a Veronika legendából származik, mely szerint egy Veronika nevű jeruzsálemi asszony a keresztúton Jézusnak átadta a kendőt, melyen megőrződött Jézus képmása.

Pfeiffer kutatási eredményeit részben már 1991-ben publikálta. A művészettörténész abban reménykedik, hogy munkája most nagyobb figyelmet kelt tudományos körökben. KNA/MK

HELYZETJELENTÉS KÁRPÁTALJA RÓMAI KATOLIKUS EGYHÁZZENEI ÉLETÉRŐL

Egyházi s benne zenei éltünket érzékenyen, sőt tragikusan érintették e század történelmi viharai: az igazságtalan trianoni békediktátum s a II. világháborút követő szovjet megszállás. Különösen az utóbbi teremtetett olyan helyzetet, melynek súlyos következményei az egyházi zene területén is érezhetőek. A szovjet korszakban a papi utánpótlás és képzés – külső okok miatt – megszűnt. 1944 őszén 48 római katolikus lelkipásztor működött Kárpátalján, s ebből 1989-re mindössze heten maradtak életben. Ateista, vallásellenes oktatás és légkör; az Egyház nyílt üldözése; az emberek megfélemlítése; a templomba való járásért kiírott szankciók – iskolában és munkahelyen egyaránt – jellemezték e korszakot. A templom maradt az egyetlen hely – a parókiákat ugyanis elvették – a hit közösségi megéléséhez. Hitoktatásról, a hagyományos módon, szó sem lehetett. Csak titokban gyűjthették össze házaknál a gyerekeket, s konspiratív módon végezték az elsőáldozási felkészítést. Kántorképzés, ilyen körülmények között, természetesen nem volt lehetséges.

Jól jellemzi ezen időszak végét az a tíz évvel ezelőtti élményem, melyben Nagyszőlősen volt részem, amikor beléptünk az 1958 óta bezárt, és Paskai László bíboros látogatására kinyitott és visszaadott, gótikus-barrokk nagytemplomba. Teljesen üres, lepusztult templombelső, néma csend fogadott, bár hívek sokasága jött be utánunk. A bíboros atya rövid beszéde után spontán felcsendült a Boldogasszony anyánk, s az ének hangjai betöltötték a templomot. Az istencicséret visszatért az Isten házába. Még azon esztendőben, a bíborosi látogatás közvetlen gyümölcseként, magyarországi lelkipásztorok érkeztek vidékünkre, akik ima- és énekeskönyveket, Bibliákat is hoztak. Jeremiás próféta siralmainak igazságát az itt élő emberek ajkán felcsendülő énekből éreztem át igazán, hiszen pontosan azt élték át Kárpátalja magyarjai és németjei, amit a fogságba hurcolt zsidóság:

„Emlékezzél meg, Uram, mi esett meg rajtunk;

tekintsd meg és lásd meg gyaláztatunkat!

A mi örökségünk idegenekre szállt;

házainkat idegenek lakják.

Apátlan árvák lettünk; anyáink, mint az özvegyek.

Vizünket pénzért isszuk, tűzfánkat áron kapjuk.

De te, Uram, örökké megmaradsz; a te királyi széked

nemzedékről nemzedékre.

Miért feledkezel meg örökre mirőlünk? Miért hagysz

el minket hosszú időre? Téríts vissza magadhoz Uram,

és visszatérünk; újítsd meg a mi napjainkat, mint régen!”

Az elmúlt tíz év alatt ez a megújulás valóra vált. Nagy hálával tartozunk a szovjet korszak hitvalló papjainak, akik a lágerélet emberpróbáló időszaka után újult erővel folytatták Isten népének szolgálatát, valamint mindazon hitvalló férfiaknak és nőknek, akik – a nehézségeket és megaláztatásokat is vállalva – a hit továbbadásával megőrizték az Egyházat. Nekik is köszönhető, hogy templomaink hétről hétre megtelnek: az istencicséret folytatódik.

Történelmileg az Egri Egyházmegyéhez tartozó Kárpátalja a múlt században már a Szatmári Egyházmegye részévé vált. Az e században politikailag többször is gazdát cserélő vidékünk római katolikusai számára, akikről az Annuario Pontificio 47 évig tudomást sem vett, a Szent-szék 1993-ban Apostoli Kormányzóságot állított fel, mely egyházmegyénk hivatalos elnevezése mind a mai napig. Ezen a területen 89 egyházközségben /ebből 21 betöltött plébánia, 24 betöltetlen és 44 filiális egyházközség/ 33 római katolikus pap végzi szolgálatát. Ez a vidék a történelem során mindig is soknemzetiségű volt: magyar, német és szlovák hívek tartoztak egyaránt a római katolikus egyházhoz. Mindezekhez ma még hozzá kell számítani az ukrán /ruszin/ anyanyelvű római katolikusokat is. Egyházközségeink nyelvi megoszlása a következő:

55 magyar nyelvű;
22 szlovák nyelvű;
10 német nyelvű;
2 ukrán nyelvű.

A papság nyelvi megoszlása: 18 magyar, 6 szlovák, 3 ukrán, 3 lengyel, 2 német és 1 orosz nyelven tart szentmisét.

Az énekeskönyvekről, illetve az éneklésről a következő mondható: legelterjedtebb a Hozsanna /26 helyen/; az Éneklő egyház 8 helyen van kizárólagos használatban; 5 helyen az Ée és a H párhuzamosan, végül 5 helyen a H egyéb énekeskönyvekkel párosítva /Glória, Zsaskovszky/. A népszerű ifjúsági énekeskönyvek közül az ún. Sárgakönyv használatos, főleg hittanórákon, hittantáborokban, ifjúsági miséken gitárkísérettel vagy anélkül; sokszor elferdített ritmussal, dallammal.

Az ún. „rigi” vagy virrasztóban helyi specialitások is jelen vannak itt-ott, leginkább temetéseken, de szentmiséken is. Rahón ezeket külön összeállított füzetből éneklük. Mindebben az egri, de különösen a szatmári gyakorlat nyilvánvalóan tetten érhető.

Kántorképzés mind a mai napig nincs. Néhány fiatal /pl. Királyházaról, Nevetlenfaluból/ már jár a

budapesti kántorképzőbe, és aktívan be is kapcsolódnak a liturgikus életbe, de szakképzett kántor, aki oklevelet szerzett és most is működik, mindössze kettő van: egy Munkácson és egy Visken. Viszont van 21 olyan kántorunk, akik hivatalos zenéi végzettséggel rendelkeznek, főiskolai, olykor akadémiai diplomával. 10 amatőr kántor szolgál, akik önerőből szereztek ilyen vagy olyan zenei tudást. A maradék 20 helyen előénekesek vezetik, irányítják az éneket.

A római katolikus felnőtt énekkarok száma hat. Aknaszlatina, Beregszász, Huszt, Munkács, Tiszaújlak és Ungvár hívei hallgathatnak többszólamú kórusmuzsikát. Ezekben részben az idősebb korosztály van jelen, abból is a szebbik nem, de akad fiatalabb kórus is, pl. a munkácsi. Az énekkarokról szólva meg kell említenem, hogy ifjúsági kórusunk is van, összesen 8. Ebből 5 szkolának mondható, mert ezek rendszeres liturgikus szolgálatot végeznek, három – részben – a könnyebb műfaj művelője, ők csak alkalmasszerűen szerepelnek.

Hangszerek szempontjából változatos képet mutatnak egyházközségeink. Húsz templomnak van orgonája /van helység, ahol kettő is van/, ezenkívül 10 harmónium és 13 elektromos zeneszerszám szolgálja a liturgiát. Sokkal több orgona szorul

javításra, mint amennyi nem. Egyébként néhány évvel ezelőtt magyarországi orgonaszakértők pontos felmérést végeztek, számba vették orgonáink erényeit és hibáit.

A kántorok szinte mindenütt mellékállásban végzik munkájukat. Díjazásuk az egyházközség anyagi lehetőségének függvénye, vagyis igen szerény, illetve nem egységes.

Az idei húsvét hetében kórustalálkozó volt Munkácson, a püspökségen. Ez volt az első alkalom, hogy a szent zene művelői ilyen formában találkoztak. A találkozó fővédnöke, Jáki Teodóz igazi ünneppé varázsolta a találkozót. Lelkesedésével, de józan kritikájával is segített bennünket. Tervezzük már a kántorképző beindítását is, amely kapcsolódna a 6. éve működő hitoktatói tanfolyamhoz.

Születő egyházmegyénk kicsi, szórványban él görög katolikus, református és ortodox többség között. Nyelvileg nem egységes, s a jövőben várható, hogy egy egyházközségen belül két liturgikus nyelv, illetve hagyomány is jelen lesz. Ez részben már így is van. Éppen ezért szükséges, hogy a liturgikus szent zene, az anyanyelvi éneklés megőrizze, ill. megkapja az őt megillető helyét.

Hidász Ferenc OFM

A fotók az I. Egyházzenei Találkozón készültek, Munkácson

A NAGY TALÁLKOZÁS

A misére a családban készülünk fel

Egyszer egy anya azt kérdezte, mikor kell elkezdenie lánya nevelését. „Hány éves a kislány?” – kérdezte a szakértő. „Öt.” „Öt?! Akkor rohanjon haza, mert már öt év késésben van!”

Ha ez érvényes az általános nevelés szempontjából, akkor fokozottan az a lelki neveléssel kapcsolatban. A vallásos folyóiratok és a papok egyre gyakrabban kapnak ilyen típusú kérdéseket: „Hitben neveltem fel gyermekeimet, de most, hogy felnőttek, nem akarnak misére járni. Mit csináljak?” A válaszok szinte mindig türelemre, imádságra és reménykedésre intenek.

Sok szülő őszintén hibásnak érzi magát, és azon gondolkodik, vajon hol hibázott. Amikor a családban zajló lelki nevelésről beszéltünk, azt mondtuk, hogy a lelki élet a „hangulati” nevelés klímájában alakul ki.

Ennek a pedagógiának a fő irányvonalait a következőképpen foglalhatjuk össze:

– az, amit a szülők egymás között mondanak, fontosabb, mint az, amit egyenesen a gyerekeknek mondanak;

– a szülők viselkedése többet nyom a latban, mint szavaik;

– soha nem szabad félni nyíltan kimondani azt a gyerekeinknek, amit gondolunk, még ha határozott „nemről” is van szó, mert bármi is a reakciónk, világos kapaszkodókra van szükségük.

De az egész legfőképpen azt jelenti, hogy azoknak a szülőknek, akiknek fontos gyerekeik lelki élete, komolyan el kell gondolkodniuk saját hitükről. A családi kör állandó és kölcsönös nevelés helyszíne. A szülők nevelik a gyerekeket, és azok is, kérdéseikkel, viselkedésükkel, nevelik a szülőket. Nem lehet elvárni a gyerekektől, hogy komolyan vegyék a lelki életet, ha mást se hallanak a szülőktől, mint autók, pénz, enivaló, iskola és pofonok!

A tudás

Amint erről már szóltunk, lelki téren a család sok esetben kiindulópontja lehet különböző vallási megnyilatkozásoknak. A megszokott, külsőleg is látható vallási formák nem jelentenek mást, mint „üres skatulyát”, ha ezeknek a családban nem tudnak értelmet adni.

Nyilvánvalóan fontos a vallási információk tökéletes ismerete, mert látjuk, hogy korunk tele van ezen a téren tudatlansággal, akarathíánnyal. Nagyon fontos és alapvető a felfogás, hogy az Isten és a hit fogalmát a fiatalokkal megkedveltessük.

Az igazi kockázat az, hogy a hitélet nagy gesztusai a legjobb szándékok mellett is perifériusak maradnak a mindennapi élethez képest, valami olyasmi, amit hozzáadunk ahhoz, „ami számít”, és aminek semmi köze az Egyházhhoz, a Bibliához és a szentségekhez.

A hittel teli életnek pedig olyanoknak kellene lennie, mint a víznek a halak számára, olyasminek, ami életünk környezetét jelenti, miközben létünk fontos dolgait végezzük.

És érvényes abban is, hogy ráneveljük gyermekeinket a keresztyén életnek arra a különleges és alapvető pillanatára, ami a szentmise. A szentmise akkor lesz a gyerekek életének része, ha felfogják és megélik azokat a jelentéstartalmakat, amelyeket olyankor bemutatunk. Az ember örömből és nem kötelességből megy misére. Bár nagyon sokan csupán azért járnak el minden vasárnap, hogy „kipipálják” ezt a kötelességüket is, és minden gondolatuk csak az, hogy minél hamarabb véget érjen.

Ímé néhány lényeges szempont, hogy ne csak legyünk ott, hanem részt is vegyünk a szentmisén. Valahogyan mindegyiket az „elején” kell belenevelni a gyerekekbe.

Felkészülni egy fontos eseményre és érezni az ünnepet. A családban fontos, hogy megtanuljunk örömmel fölkészülni az ünnepekre, a névnapokra és az évfordulókra – a barátokéra is –, és előkészítsük a megfelelő hangulatot. Úgy kell a

misére gondolni, mint egy ünnepélyes eseményre, amelyre testünk-lelkünk ünneplőbe öltözik.

A találkozás öröme. Amikor rokonok vagy barátok látogatására megyünk vagy fogadjuk őket, a gyerekeknek is részt kell venni ennek minden szertartásában: ölelés, kézszorítás, beszélgetések, ajándékozás.

Megbocsátás. Nehéz kiejteni ezt a mondatot: „Bocsáss meg!” És éppilyen nehéz ezt is: „Megbocsátok.” De a mise kezdő szertartásait csak akkor értjük meg, ha ennek élményét a családban megszerezük.

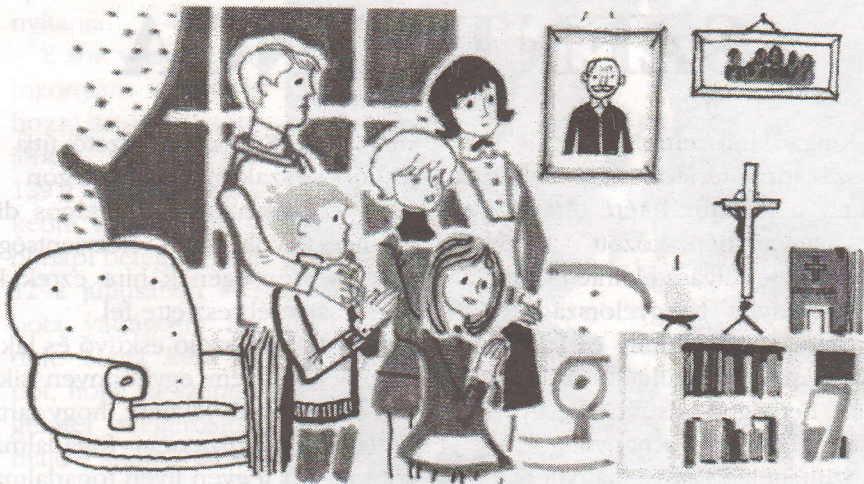
Egymás meghallgatása. Mennyire figyelünk egymásra a családban? Nagyon keveset. A fülünket folyamatosan elektromos hangok foglalják le. Így nagyon nehéz az élő, egyszerű és közvetlen hangokra figyelni, amelyek a misében Isten Igéjeként szerepelnek, és amelyeknek a hallgatók szívéig kellene eljutniuk.

Hangos olvasás. Sok gyerek számára a felolvasás gyakran egyszerű háttérzajt jelent.

Csendben maradni. Néha azt kellene játszani a gyerekekkel, hogy csöndben maradunk és figyelünk.

Válaszolni. Amikor elmegyünk egy ünnepre, nem csak azért megyünk, hogy hallgassunk. Beszélgetünk egymással, megosztjuk emlékeinket és véleményünket, olykor világgá kiáltjuk örömünket és egyetértésünket. A gyerekeknek meg kell tanulniuk, hogy nem csupán azért járunk misére, hogy hallgassunk és mi kapjunk. A misében az Ámennel és az Allelujával kifejezzük egyetértésünket Isten Igéjével, a Hiszek egyben pedig megerősítjük hitünket.

Egy közösség részének érezni magunkat. „Valahova tartozni...” olyan élmény, amit a gyerekek ál-

talában nagy lelkesedéssel élnek meg.

Imádság. Együtt imádkozni a mával és a papával azon élmények egyike, amelyek kitörölhetetlenül beleivódnak az ember személyiségébe. Ez a legjobb módja annak, hogy megtanítsuk imádkozni a gyerekeket.

Ajándékozás. A gyerekeknek fel kell fedezniük a kapni és az adni örömét is.

Szeretetáldozat. Ezzel az élménnyel kapcsolatban valóban a szülők lehetnek a legjobb mesterek – ha akarnak azok lenni.

Emlékezés. A mai gyerekek és fiatalok gyakorlatilag csak a jelenben élnek, egy szinte megszállottan „mindent, de azonnal” követelő világban. Szükségük van arra, hogy megismerjék a múltban élt emberekre és a régi történetekre való emlékezés szépségét.

Atya. Ha ennek a szónak nincs élő és mély értelme a mindennapi életben, akkor nem lesz az a szentmisében sem. És a végén egyre inkább csak egy dadogva kiejtett szó lesz.

A testvériség jeleivel köszönteni egymást. Rámosolyogni a szomszédokra, udvariasan köszönni, jót és boldogságot kívánni annak, akivel

találkozunk: a szeretet kultúrája itt kezdődik.

Közös étkezés. Otthon, az asztalnál megtanuljuk megosztani a kenyeret és a szavakat. A gyerekek csak akkor érthetik meg a mise alatt oly sokszor előforduló „vacsora” szó jelentését, ha ez valóban megtörténik a családban.

Köszönetet mondani. A világosan kifejezett hála, a kölcsönös tisztelet és elismerés – ezek legyenek a családi együttélés legfontosabb tartóoszlopai.

Áldásban részesülni. Csodálatos, de ma csak nagyon kevésbé ismert érzés. Az Egyház hivatalos áldásai között szerepel a szülők által a gyermekeikre adott áldás is. De ezt vajon hány szülő tudja?

Megkapni a tanúságtételt és a köteletség küldetését. Amikor egy ünnep vagy egy találkozás után elbúcsúzunk, mindig sok ígéretet teszünk. Gyakran a jövőre vonatkozóva ígérünk meg dolgokat: „Soha nem fogjuk elfelejteni egymást!” Ha az ünnep szép volt és örömteli, vágyunk rá, hogy újra találkozzunk, és ugyanakkor úgy érezzük, hogy általa gazdagodtunk is. A gyerekek is észrevehetik, hogy vannak olyan események és találkozások, amelyek megváltoztatják az ember életét. És a mise ezek közül is a legnagyobb.

SZENT KINGA

Kinga láncszeme annak a több évszázadra terjedő kapcsolatnak, amely a Krisztus hitére tért lengyel és magyar nép között szövődött. Pedig élete folyása eleinte egyáltalán nem irányult Lengyelország felé... IV. Béla magyar király és Laszkarisz Mária királyné, született bizánci császári hercegnő elsőszülött gyermekeként látta meg a napvilágot.

Szüleinek és atyai nagynénjének, a Tübingiába szakadt Erzsébetnek, valamint nagybátyja, Kálmán herceg és felesége, Szalóme példás hitéletének hatására maga is mélyen vallásos volt gyermekkorától fogva. Főleg Szalóme hatása félreismerhetetlen életének későbbi alakulásában. De megérinthette fogékony lelkét a 13. század nagy egyházi mozgalma, a kolduló rendek alakulása is. IV. Béla udvarában mind a domonkosok, mind a ferencesek szívesen láttak lelkivezetők és tanácsadók volt Kinga egész fiatalon arra az elhatározásra, hogy az életét teljesen Istennek szenteli.

Nem is sejtette, hogy életéről már mások tárgyaltak – nélküle. A lengyel származású Szalóme vetette fel a Boleszláv, krakkói és szandorimi herceggel való házasság gondolatát Kinga szüleinek. Ők azonban akkor – Kinga ötéves korában – hallani sem akartak róla: előkelőbb, nagyobb tekintélyű férfit szántak leányuknak. Midőn azonban a tatár hordák vérszélhői tornyosultak az ország egére, többé nem a dinasztikus tervek, hanem a gyorsan és közvetlenül kapható katonai segítség lett a döntő szempont. Így azután 1239-ben igent mondtak a szomszédos lengyel fejedelem leánykérő küldöttségének, és leányuk pár napos vivódás után beleegyezett akaratukba. Talán éppen Kálmán herceg és Szalóme józsefházassága lebegett a szeme előtt, s bízott benne, hogy ha Isten sugallta neki szüzessége fogadalmát, lehetővé teszi majd annak teljesítését az új életfor-

mában is. Krakkóba vezető útja az akkori Észak-Magyarországon és Szandecen keresztül valóságos diadalmenet volt, mert életszentségének és szépségének híre ezrek kíváncsiságát ébresztette fel.

Az országra szóló esküvő és lakodalom után nem egykönnyen sikerült királyi férjét rávenni, hogy tartsa tiszteletben szüzességi fogadalmát, sőt maga is tegyen ilyen fogadalmat. Mindkettejük buzgósága, 1253-ban elősegítette Szent Szaniszló, Krakkó hajdani vértanú püspökének szentté avatását. A tatárok a muhi csata évében Lengyelországon is végigszántottak. A királyi pár előbb a szepességi Podolinba menekül, majd a Dunajec bal partján épült Csorsytin sziklavarában húzza meg magát. Kinga a tatárok elvonulása után hazalátogatott Magyarországra, s az apjától kapott bányászok segítségével 1251-ben megnyitotta a híres bochniai sóbányákat (Wieliczka).

Férje hosszabb betegeskedés után, 1279-ben meghalt. Temetésén már a ferences apácák (klarisszák)

ruhájában vett részt, így is jelezve élete özvegyi szakaszának irányát és tartalmát. Jolán húga társaságában – aki fél évvel előbb szintén megözvegyült – abba az ószandeci klarissza

A pápa 1999. június 15-én szentté avatta Boldog Kinga Árpád-házi királylányt

A szentté avatás az ismert rendben zajlott le: a bűnbánati szertartás után a szentté avatási kongregáció prefektusa és titkára kérte Boldog Kinga szentté avatását, majd felvázolták a szent életét, ezután következett a mindenszentek litániájának eléneklése, majd a pápa elmondta a szentté avatási formulát.

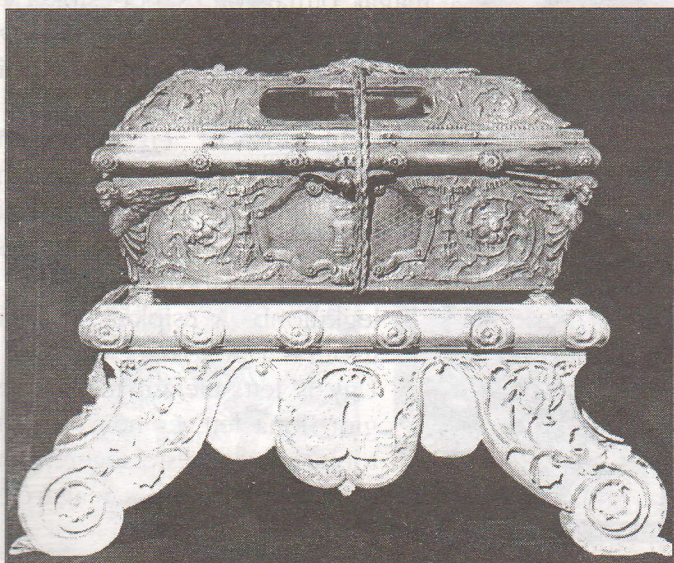
„A szentek a szentek életéből élnek és szomjúhozzák az életszentséget” – idézte homíliájában a Szentatya azokat a szavait, amelyeket harminchárom évvel ezelőtt ő maga mondott Lengyelország megkezdésének millenáris ünnepségén. Ma a pápa az Isteni Gondviselés akaratából a szentek sorába iktathatta Boldog Kingát, ahogyan két évvel ezelőtt szentté avatta a Wawel úrnőjét, Hedvig királynőt. Mindketten Magyarországról érkeztek, beléptek a lengyel történelembe és tovább élnek a nemzet emlékezetében. Csakúgy mint Hedvig, Kinga is ellenállt az idő könyörtelen törvényének, amely mindent eltöröl. Évszázadok múltak el és életszentsége nemcsak, hogy nem halványodik el, hanem még inkább ragyog a jövő nemzedékek számára. Nem felejtették el a magyar király lányát, az ószandeci klarissza kolostor alapítónőjét és szerzetesnőjét. A Szentatya köszöntötte Göncz Árpád magyar államfőt és kíséretét, majd felidézte az új szent életútját.

Az erdélyi magyarok székelykaput ajándékoztak a lengyeleknek

Boldog Kinga szentté avatása alkalmából Székelyföld magyar népe székelykaput ajándékozott Lengyelországnak, amelyet az ószendeci kolostor mellett állítottak fel. A monumentális méretű, 7 méter magas és 11 méter széles kapu elemeit május végén külön kamion szállította a helyszínre és összeszerelésén székely ácsok három napig dolgoztak. A tölgyfából készült kapura neves székely mesterek felfaragták Szent Kinga, Szent Hedvig, Magyarország, Lengyelország és a Vatikán címerét, valamint a „Szent Kinga, népünk oltalmazója” feliratot.

zárdába lépett, amelyet annak idején a férjével egyetértve építtetett, és látott el javadalmakkal. Jótékonykodással és önmegtagadó imaéletben teltek napjai. A nővérek 1284-ben főnöknőjükké választották. 1287-ben egy tatár betörés elől ismét Csorsztin sziklavárába menekült, nővértársaival együtt. Az ostromlókat Baksa Simonfia György vitéz és maroknyi csapata futamította meg egy éjjeli rajtaütés alkalmával. A szandeci kolostort a tatárok feldúlták, és Kingának kellett 63 évesen az újjá-

Szent Kinga ereklyetartója Lengyelországban

építés munkáját irányítania...

E sok viszontagság bizonyára szintén hozzájárult életerejének felőrléséhez. 1291 őszén betegeskedni kezdett, és 10 hónapi betegség után 1292 júliusában állapota válságosra fordult. Maga kért papot, hogy az szentségekkel megerősítse, majd július 24-én, Szent Jakab apostol vigiliáján befejezte áldásos földi pályáját. Még holtában is elenséges betörés zavarta a kolostor életét: cseh csapatok garázdálkodtak a környéken. Tőlük való félelmükben a nővérek 3 napig titkolták főnöknőjük halálának híret... 1690-ben VIII. Sándor pápa avatta őt boldoggá. Öt évvel utóbb pedig XII. Ince tette meg Lengyelország egyik védőszentjévé.

„Ne félj, Mária, könnyörgésed meghallgatásra talált az Úr előtt. Ime, olyan gyermeket szülsz, aki néked és a népnek tömérdek sokaságának

mondhatatlanul sok örömet fog szerezni. Mert az Úr ezen gyermek életével, példájával és érdemével szándékozik megvilágosítani és megsegíteni egy veletek szomszédos nemzetet.”

/Kinga édesanyjának vallo-mása kevéssel a szülés előtt./

Amikor a tatárjárás után hazalátogatott, édesapja kíséretében eljutott a máramarosi só-

Kiss György: Boldog Kinga. Esztergomi Főszékesegyház

bányákba is. A kíváncsiság levitte őket az egyik aknaszlatinai tárnába is, amelyet később róla neveztek el Kunigunda-tárnának. Kinga gyönyörködve nézte a csillogó, hófehér só-tömböket. De mindjárt eszébe jutottak lengyel alattvalói, akik csak sós forrásokból párologtatott, ún. főtt sóval kénytelenek beérni. Felhasználva az alkalmat így szólt atyjához: „Atyám, add nekem ezt a só-aknát, és engedd meg, hogy innét egyenesen Lengyelországba vihessek a só-tömböket.” A király tüstént teljesítette leánya kérését. Kinga pedig lehúzta ujjáról a jegygyűrűjét, és az akna birtokbavételének jeléül a mély aknába dobta. Amikor később megnyitották a wielicykai sóbányát, az első kitermelt só-tömbben megtalálták a királyné gyűrűjét.

(Szentek élete)

Donizosz:

AZ ELEFÁNT ÉS A CSIPKE

Az Elefánt-família berkeiből nagy láрма hallatszott. Égnek emelték ormányukat és úgy bömböltek, mint valami rossz gyerekek. Az erdők lakói nagyon csodálkoztak ezen a házi perpatvaron, mert az Elefánt család mindig csendben, békességben élt, becsületes munkásoknak ismerték őket, nem úgy, mint a krakéler Párducot vagy a botrányhős Hiénát. Mi lehetett ennek a lármanak az oka?

Persze... Elefánt Ilona kisasszony, a család személfénye, egyetlen leánykája, rosszkodik. A mamája, az a kissé terebélyes, de igen derék asszonyság, munkát adott a kisasszonynak, ami nem valami nagyon ízlett neki.

– Igazán, anyám – szipogta Ilona –, én nem bírom ezt az életet. Örökké szálfákat hengergetni, sziklákat húzni, fenyőket dönteni, banánültetvényt ásni... ez férfinak való. Én úgy irigylem azokat a lányokat, akik könnyed, nőies munkát végeznek: a Gazellákat, akik a sziklákon táncolnak, a Harkályokat, akik a fákat farigcsálják, a Pókokat, akik hamvas hálót szőnek...

– Nem neked való az, kislányom, – mondta a mama, és homlokára tolta a pápaszemét. – Mindenki maradjon meg olyan foglalkozás mellett, ami neki való. A Hangya ne görgessen szálfát, te ne szőj pókhálót! Ki mire születik, abban dolgozzék!

– Nohát majd megmutatom én nektek, hogy mégis nekem van igazam! – mondta durcásan Elefánt Ilona.

Ettől fogva Icának hívatta magát, szalagot kötött az agyarára, farkincáját kiondoláltatta és fényesre csiszolta patája körmeit. S egész nap nem volt otthon, nem segített semmit jó anyjának a háztartás körül, csak nagy titokban működött valamin.

Egyszer aztán megsokallta anyja a távolmaradásokat és utánanézett, hogy vajon mit is csinál a lánya. Hát látja ám, hogy ott ül a fűben, tűk, párnák, fonalak veszik körül, s orra elé tartva nagyban dolgozik valami csipke mintáján. Négyes csoportokba köti a hajszálvékony fehér fonalakat, tűre akasztja s cifrázza szorgalmasan. Nehéz, vastag kezében ügyetlenül alakul a finom minta. Forgatja, dobja, sodorja, tűzi a kötéseket, csurog a verítéke, s észre sem veszi, hogy egy tücsök az agyarára szállt, és úgy neveti a buzgalmát, hogy a szárnya reng bele!

Jó Elefánt mama megcsóválta búsan a fejét, aztán hazaballagott. Nem veszekedett többet a lányával, azzal az önfejű Ica-Ilonával. Majd okul a maga kárán...

Nem sokkal ezután, egy szép napon megjelentek az erdőben a Szajkók. Kihirdették, hogy nagy csipkekiállítás lesz a jövő héten a Főtisztáson, és a le szebb csipkék gyönyörű jutalomban részesülnek. Mindenki ott legyen!

No, ettől kezdve éppenséggel nem lehetett Icával bírni. Éjjel-nappal tűzte-fűzte a vékony szálakat. Éjszaka a holdvilágot kérte meg egy kis világosságért, nappal a napot, hogy ne vakítsa túl erősen.

S a kiállítás ideje elérkezett. A Főtisztás tele volt az erdő népével. A versengők kis fatörzsekre teregettek ki műveiket, a szebbnél-szebb, drágábbnál-drágább csipkéket. Volt ott vert, varrott, horgolt, kötött, fehér és színes, csinos és kedves, négyszögletű, gömbölyű, kislábú és nagyfejű, száz csipkén ezer figura, egyik finom, másik fura.

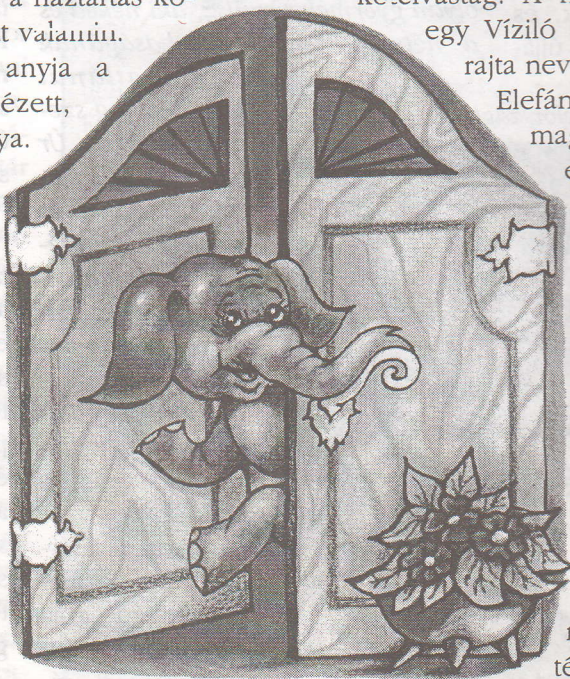
A bíráló bizottság: az Oroszlán, a Zsiráf és a Medve sorra járták a kiállítókat. Az első díjat a Szitakötő nyerte csillámló, hártavékony, tündérszép csipkéivel. Második a Pók lett hajszálfinom horgolásaival. Harmadik a Lepke. Kiosztották a díjakat, a népség és katonaság éljenzett, nagy vigasság volt szerte a tisztáson.

Akkor egy sarokból nagy nevetés hallatszott. Mindenki odatódult. Ott ült Elefánt Ica a maga csipkéivel. De milyenek voltak azok a csipkék! A száluk: kötélvastag. A figurák: otrombák. A lyukakon egy Víziló átsétálhatott volna. Muszáj volt rajta nevetni. Rengtek a fák a kacagástól.

Elefánt Ica irult-pirult, aztán kapta magát, otthagytott csapot-csipkét és elcsörtetett. Egyenest a jó anyjához. Ormányát törölgetve állított be.

– Igazad van, én jó anyám. Nem csipkeverés való nekem. Buta vagyok én ahhoz. Inkább sziklát hengergetek ezután is, abban legalább én vagyok a legkülönb. A csipkét meg hagyom – a pókoknak.

Úgy is lett. Elefánt Icából megint Ilona lett, és nem vágyott többé más mesterségére, hanem boldogan élte a maga életét.

A SZÜNIDŐBEN

Vakáció! Micsoda bűvös szó! Vége a tanításnak, itt a szabadság!

És te mire használod fel szabadságodat?

Egyedül vagy az élet kormányrúdjánál!

Igen, és éppen azért még inkább légy ura gondolataidnak, vágyaidnak, cselekedeteidnek!

Az üdülésben, barátkozásban is csak azt válaszd, ami fölemel!

Csak ott állapodj meg, ahol az örömök is tiszták számodra!

Ne engedd magad másnak hálójába keríteni! Légy a magad irányítója!

Indulj ennek a szünetnek vasakarattal, megőrizve mindig a leglényegesebbet: a barátságot Krisztussal!

Könyörgés a szünidőben:

-- Az olyan szünidőtől, amely elpuhítja az embert, amely henyélésben telik s amelyből az értelemnek és a szívnek semmi haszna sem származik ... ments meg minket, Urunk!

-- Attól a naptól, amely nem imádsággal kezdődik, s amely Istentől távol végződik...

-- A lustálkodástól, késői felkeléstől, amely a rosszra való hajlandóságnak kedvez...

-- A léha szórakozástól, amely gyengíti önuralmunkat és fogékonyabbá tesz a bűn iránt...

-- A felelőtlen erkölcsű fiúktól, lányoktól, akik konkolyt akarnak hinteni lelkünkbe...

-- A pénz könnyelmű elszórásától, amelyet nem is én kerestem meg...

-- A kétértelmű beszédétől, amelyből hiányzik a szerelem iránt a tisztelet...

-- Minden meggondolatlanságtól, laza erkölctől, amely minket és másokat is rosszra, kísértésbe vihet...

-- A felelősség elől való meneküléstől...

-- Attól a veszélytől, hogy elfelejtsünk...

-- Hogy lelkünk szüntelenül Krisztus békéjének örvendjen... kérünk téged, hallgass meg minket!

-- Hogy mindig nyugodtan és tiszta tekintettel nézhessünk az emberek szemébe...

-- Hogy szánkából csak tiszta beszéd, bátorító szó hangozzék...

-- Hogy lépéseink biztosak, utaink mindig egyenesek, határozottak legyenek...

-- Hogy kezünket mindig szívesen nyújtsuk, ha adni, segíteni kell...

-- Hogy szívünket kitarjuk, s az emberek szükségét mindig megérezzük...

-- Hogy értelmünk éber és friss legyen az igazság- és csak az igazság- befogadására...

-- Hogy akaratumk mindig afelé vezesse gondolatainkat, szavainkat, tetteinket, ami fölemel...

Uram, oly boldog vagyok, hogy most vakáció van!

Sokat várok tőle: sok örömet, sok pihenést!

Engedd, hogy észrevegyem, meglássam a világ szépségeit!

Add, hogy meghalljam hívásodat!

Töltsd el a Te örömmel, engedj minél többet izlelni világod csodálatos ragyogásából és gazdagságából!

Vigyázz reám minden utamon, hogy a szünet végén újult erővel térhessek vissza!

Ámen.

Lelotte S.J. Beszélgetés a mesterrel nyomán

— Imre testvér.

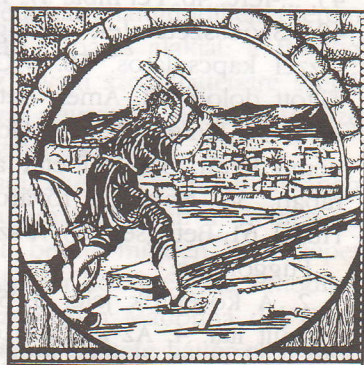

Ismered-e a Bibliát?

II. sorozat (6.)

A megfejtéseket pontozzuk. Minden helyes válasz egy-egy pontot ér. A megfejtéseket Bibliai játék felirattal augusztus 10-ig a következő címre kérjük: 295400, Munkács, Mira u. 15.

1. Kit ábrázol a bal oldali felső kép? *David*
2. Mi volt a foglalkozása? *Pásztor*
3. Kivel vívott meg? *Góliát*
4. Kit ábrázol a bal oldali alsó kép? *Ilés*
5. Mi ellen küzd Isten Parancsára?
6. Mit bizonyít csodákkal?
7. Jézus különösen szeretett tanítványa. Ki ő? (jobb oldali felső kép)
8. Mi volt az eredeti foglalkozása?
9. Az Újszövetségnek mely részeit írta ő?
10. Kit ábrázolhat a jobb oldali alsó kép? Írj le mindent, amit tudsz róla!

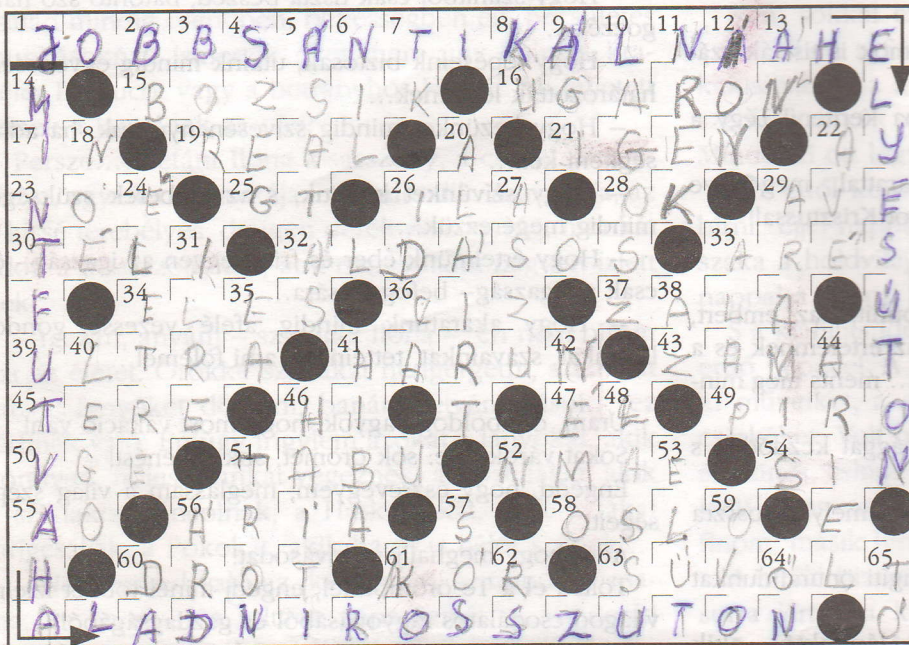

KERESZTREJTVÉNY

Megfejtések (99/4)

Keresztrejtvény

A feladványban Szent Ágoston egyik gondolatát rejtettük el. Beküldendő a vízszintes 1 és a függőleges 14. A megfejtéseket KERESZTREJTVÉNY felirattal a következő címre kérjük: 295400, Munkács, Mira u. 15. Beküldési határidő: 1999. augusztus 10.

Vízszintes

1. Az idézet első része. Zárt betűk: J,O,I,H,E,L,Ú. 15. ... József (az aranycsapat tagja volt). 16. A magyar ... (Ady verse). 17. Inni fele! 19. ... Madrid (spanyol focicsapat). 21. Magyarországi katolikus folyóirat. 22. A.Y. 23. Bibliai „hajóépítő mester”. 25. G.T. 26. Keleti férfinév fordítva. 28. Indíték. 29. Latin köszöntés. 30. Szalámi jelzője is lehet. 32. Hasznos tevékenység jelzője. 33. Kis nyílás névelővel. 34. Két kiejtett mássalhangzó. 36. Íze betűi keverve. 37. Dunántúli megye. 39. Mosószermárka. 41. ... al Rasid (keleti mesék legendás uralkodója). 43. Íz. 45. ...-fere. 46. Fél hiba! 47. Igekötő. 49. Szóösszetételek előtagjaként: tűzzel kapcsolatos. 50. V.G.E. 51. Tiltott dolog. 52. Amen betűi keverve. 54. Sintér fele! 55. Alom egyenmű betűi. 56. Dalbetét az operában. 58. Norvégia fővárosa. 60. Huzal. 61. Betegség. 63. A szél teszi.

Függőleges:

2. A középfok jele. 3. Szőlőből készült ital. 4. Az asztalos és a ci-

pész is használja. 5. Régebbi korok emlékeinek feltárása. 6. Afrikai folyó idegen neve. 7. T.K. 8. Alku fele! 9. Női név. 10. Afrikai ország. 11. Magyar színművész fordítva. 12. Elemi részecske. 13. Szovjet repülőgéptípus. 14. Az idézet második, befejező része. Zárt betűk: M,F,H,A, L,R,Z. 18. Ugyanaz, mint a vízsz. 25. Kézjegyével ellátott. 22. Ádám párja fordítva. 24. ...- halálra. 26. Eszme. 27. Különleges borfajta. 29. A három testőr egyike. 31. Géza fejedelem unokája. 33. Fundamentum. 35. Elad egyenmű betűi. 38. Névelő. 40. Közkedvelt kirakós játék. 41. Helyesírási vétség, működési zavar, stb. 42. Verne híres kapitánya. 44. Jó szellem Shakespeare Vihar című művében. 46. Sziget. 48. Komótos, ráérős. 51. Az uralkodó ülőalkalmatossága. 53. Elgázol. 56. Á.R.D. 57. Túlizesített. 59. Ab ... (eleve, a kezdetektől). 60. D.A. 61. Kiütéses győzelem. 62. Erős egyenmű betűi. 64. Maga válaszétkosabb formában. 65. Állóvíz.

T.J.

A 99/4. szám keresztrejtvényének helyes megfejtése: Az Úré a föld s ami azt betölti, a földkerekség és minden lakója.

Helyes megfejtést küldtek be:

Bulatko Anzselika, Nobilis Katalin (Aknaszlatina), Demkó Éva (Bene), Butella Éva, Gutti Lászlóné, Krajnik Erzsébet, Pobrąnszki Margit, RácZ Józsefné, Turóczy Diana (Beregszász), özv. Kertay Sándorné (Borzsova), Szuhányi Livia (Császlóc), Kaszó László (Esztergom), Kvascsuk András (Huszt), Komonyi György (Homok), Dornbach Katalin, Zsidik Sándor (Királyháza), Bocskai Gizella, Dornbach Magdolna, Ekschmidt Gabriella, Geczko Jenő, Logojda Eszter, Pap Éva (Munkács), Gulyás Viktória (Nagybocskó), Hromely Angéla, Mágocsi Klára (Nagyszőlős), Demjén Tamás, Lukán Árpád (Rát), Kővári Magdolna (Salamon), Zsábej Edit (Sztrabicsó), Pásztornyicki Livia, Román Júlia (Szürte), Bodák Hajnalka (Técső), László Éva, Molnár Csaba, Nemes János, Olencsák Klára, Oltvai Károly (Ungvár)

Könyvjutalmat nyertek: Bulatko Anzselika (Aknaszlatina), Román Júlia (Szürte).

Ismered-e a Bibliát?

Demkó Éva (Bene), Butella Éva, Pálóci Edina, Pobrąnszki Margit (Beregszász), Kvascsuk András (Huszt), Boldizsár Ani (Jánosi), Telling Ildikó (Macsola), Simon Anna, Simon György (Munkács), Demjén Tamás (Rát), Nagy Zoltán, Nagy Zsuzsanna (Ruszk Dolina), Kővári Magdolna (Salamon), Bodák Hajnalka (Técső), Olencsák Klára (Ungvár), Pufler Anikó (Visk)

Jobb santikálni a helyes uton
mint futva haladni rossz uton.

RAFFAELLO MADONNÁI (I.)

Három nagy zseni emelte a reneszánsz fénykorának festészetét a legnagyobb magasságba: Leonardo da Vinci, Michelangelo és Raffaello. Míg Leonardo műveit Olaszország-szerte festette, a másik két művész monumentális festményei Rómában születtek meg, őket szokás a „római iskola főmestereinek” tekinteni. De bár legfontosabb képeik ugyanabban az időben és városban láttak napvilágot, mégis műveik előtt állva az az érzésünk, hogy két nagyon különböző világ nyílik meg előttünk, amelynek nincs semmi közös vonása. Sőt a szellem, a lelkiség, amelyet műveik sugároznak, egyenesen ellentétes. Mert Raffaello fölséges optimizmussal szemben Michelangelót pesszimistának érezzük, amannak képeit szelíd báj és nyugalmas egyensúly jellemzi, míg Michelangelo művein a már ismert drámai feszültség uralkodik, Raffaello művészete csupa harmónia, Michelangelóé csupa erő. Az utókor sem tudta őket közös nevezőre hozni, megmaradtak, amik életükben voltak: összemérhetetlen erők, hegymok, amelyek a felhők fölé merednek, senki sem tudja nagyságukat megmérni.

Igaz, általános népszerűség azonban egyedül Raffaello Santi remekeit vette körül, a nagyközönség szemé-

Madonna del Granduca, 1505 körül

Madonna Tempi, 1507-1508

ben ő volt a „festők fejedelme”. Bár már 37 éves korában meghalt, krózsusi hagyatékkal ajándékozta meg a világot.

Rövid, de ragyogó pályájának első állomása csöndes vidéki városka, Urbino volt. Itt született 1483-ban, itt végezte első tanulmányait közepes tehetségű, de szorgalmas apja műhelyében. Majd több mester tudása által gazdagodva, 21 éves korában Firenzében telepszik meg, és itt, az új művészi éghajlat alatt történik tehetségének virágba borulása. Míg Leonardo és Michelangelo épp történelmi hősköltevényeket festenek a firenzei kormánypalota, a Signoria dísztermének falaira, addig fiatal társuk gyöngéd, hárfahangú idilleket teremt vásznain, az eszményi nő bűbájos alakját: a Boldogasszonyt. Az ifjú művész lovagi szolgálattételre szegődik mellé, úgyhogy joggal nevezzük életének firenzei szakát a Madonnák korszakának.

A Boldogasszony Raffaello képein nem a Biblia, nem a történelem Máriája, hanem ideális anya, nemes női eszménykép. Testet öltött benne minden, ami szépet, nemeset, magasrendűt egy kor költői érzése álmodik.

Ezek közül a legegyszerűbb a Madonna del Granduca a firenzei Pitti-palotából. Fekete háttér előtt moz-

Az Esterházy Madonna, 1508-1509

dulatlanul, főséges nyugalomban magaslik sudár alakja. Szinte nem e világból való látomásnak hat, ha nem érződne alakjában az érző élet. A Szűzanya finoman megmintázott arca félig árnyékba tűnik, a szabadon aláhulló köpeny érezteti a test formáit, és ahogy Mária a gyermek Jézust tartja, az az élő anyák gyengéd és biztos mozdulata. Ez a sok kis vonás mind fontos, együtt alkotja a tökéletes harmóniát, a legapróbb változtatás felborítaná az egészet. Mária időből és térből kiemelve, cselekvéstelenül áll előttünk, arcán nyugodt boldogság, két szeme kisdédén pihen, aki szorosan anyjához simulva, kíváncsian néz a világba.

Raffaello többi firenzei Mária-képén a Madonnának nincs meg ez a különös, jelenésszerű cselekvéstelensége, ez a szoborszerűség. Némelyik csaknem allegóriája az anyai boldogságnak, mint a Tempi család Madonnája, ahol Mária magához öleli gyermekét, arcát forró szeretettel a sajátjához szorítja. Sok más képen ott látható még a kis Jézus játszótársa, a kisdéd Keresztelő Szent János. Az ilyen képeken Mária jobb és bal oldalán helyezkedik el a két gyermek. Az alakok elrendezésének ez a módja eszünkbe juttatja Leonardo csoportfűzési módját, az alakoknak egy elképzelt háromszögbe való tömör összefogását, ami egységet teremt a képen. Ilyen a Belvedere-i Madonna. Csodaszép réten van a kis jelenet. Mária lába jobbra, felsőteste és feje balra fordul. A kis Jézus mintha első lépéseit próbálgatná, Keresztelő Szent János odanyújtja neki a keresztet, hogy abba fogózkodjék. E sokféle mozgás ellenére harmonikus, boldog nyugalom uralkodik a képen.

A szabadban ülő hármast csoportok sorába tartozik a Budapesti Szépművészeti Múzeum befejezetlen Esterházy Madonnája. Ezek az egyszerű elgondolású kis csoportok – megannyi bájos idill. Bár a jelenetek a szabad ég alatt játszódnak, a képek világos tónusát nem bontja meg sem erős fény, sem árnyék. A tavaszi környezetben, a kép közepét Mária alakja tölti be, testét kereketlen, minden díszítményt hiányoló öltözet fedi. Bőrdővetése csak arra való, hogy hangsúlyt adjon a mozdulatnak, kiemlje a kar vagy a láb helyzetét, a test plasztikusságát. A régi, még a középkorból örökölt szokás szerint vörös ruha és kék köpeny fedi természetét. Ilyen öltözetet nem viseltek sehol és soha, az Raffaello képzeletének szülötte, mint Mária is. Illik rá Arany János mondása: „Nem a való, de égi mása.”

Raffaello Madonnáinak látszólagos egyszerűsége mögött gondos tervezés, hosszas elmélyedés és bámulatos művészi tudás van. Művészete legszebb adományának szokás tekinteni a végtelen jóságot és szeretetet, a gráciát és nemes nőiséget, a szelidséget és áhítatot, a báj és kellem finom vegyülékét, amely Mária arcának lágy vonásain dereng, az őszinte bensőséget és tisztelkúséget, amely lényéből árad. Vasari találó hasonlalt „Raffaello szép nővéreinek” nevezte a mester Máriait. Ez a hasonlat rávilágít arra, mekkora részt zárt önmaga lelkiségéből Madonna-képeibe éz a kivételes tehetség, és mily rendkívüli mértékben élhette át munka közben azokat a mély emberi érzelmeket, amelyek Máriait éltetik.

R.M., Nagyszőlős

Madonna a diadémmal, 1510 körül

